30 ՕԳՈՍՏՈՍ 2003 ՇԱԲԱԹ 155(2840)

Ազգ

Azg
armenian daily

Գրադարան

Շիաների սպանդ Իրաքի Նաջաֆ քաղաքում

Առնվազն 75 մարդ սպանվեց եւ ավելի քան 200 հոգի վիրավորվեց երեկ հետմիջօրեին Իրաքի շիաների մայրաքաղաք համարվող Նաջաֆ քաղաքի գլխավոր սրբավայրի՝ Իմամ Ալիի շիրիմը պարփակող մզկիթի առջեւ։ Պայթուցիկ նյութերով լցված ավտոմեքենան պայթեց այն պահին, երբ հավատացյալները դուրս էին գալիս ուրբաթօրյա աղոթքից։ Զոհերի մեջ է նաեւ Իրաքի շիաների գլխավոր առաջնորդներից այաթոլլահ Մոհամադ Բաքիր ալ Հաքիմը, որը ղեկավարում էր Իրաքի իսլամական հեղափոխության գերագույն խորհուրդը, ամենաազդեցիկ անձերից էր Իրանի կրոնապետերի եւ գլխավոր հակառակորդներից Սադդամ Հուսեյնի, որի կողմից հալածվում էր երկար ժամանակ։ Նա վտարանդիությունից վերադարձել էր մայիսին։

Եռօրյա սուգ է հայտարարվել ամբողջ երկրում, որի բնակչության 60 տոկոսը շիա արաբներ են։ Մտավախություն կա, որ այս ահաբեկչությունն սկիզբը կարող է դառնալ իրաքյան քաղաքացիական արյունոտ պայքարի։ Շատերն են մեղադրում ամերիկյան գրավման ուժերին, որոնք կարգուկանոն էին խոստացել երկրում։

«ԱՐՄԵՆՏԵԼ»-ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բաց ժողով. Առաջին ռաունդ

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Արմենտել»-ՀՀ կառավարություն բաց ժողովը երկրորդ նմանատիպ միջոցառումն էր։ Հիշեցնենք, որ առաջին ժողովի ժամանակ «Արմենտելն» ընդունեց իրեն ներկայացված մեղադրանքները եւ պարտավորվեց վճարել բրիտանական WFI ընկերությանն այն գումարը, որը վճարել էր Հայաստանի կառավարությունը «Արմենտելի» հարուցած խոչընդոտների պատճառով։

Այս ընթացքում խնդիրները չեն վերացել։ Երկրորդ բաց ժողովը հրավիրվել է կառավարության նախաձեռնությամբ եւ նպատակ ունի «Արմենտելին» ներկայացնել ընկերության կողմից լիցենզիայի ու Հայաստանի օրենքների խախտման, պարտավորությունների չկատարման փաստերն ու ապացույցները, ինչը պահանջվում է դարձյալ թ. 60 լիցենզիայով։ Բաց ժողովի արդյունքում, այն նախագահող արժեթղթերի հանձնաժողովի նախագահ Էդիկ Մուրադյանը պետք է իր եզրակացություններն ու դրանց հիմնավորումները տա։

Սակայն մինչ կողմերի ներածական ելույթները, ձայն խնդրեց «Արմենտելի» գլխավոր գործադիր տնօրեն Գեորգիոս Վասիլակիսը եւ շեղվելով քննարկվելիք թեմայից, հայտարարեց, որ բաց ժողովն ընկերության համար իր իրավունքները պաշտպանելու միջոց է եւ չի կարող հանդիսանալ որպես պատժամիջոց կիրառող մարմին (ինչի մասին ոչ ոք չէր ասել- Ա. Մ.)։ Նա նաեւ իր դժգոհությունը հայտնեց՝ Հայաստանի կառավարության տեսակետները, բացի տրանսպորտի եւ կապի նախարարից, արդարադատության նախարարի կողմից ներկայացնելու համար։ Ինչին ժողովի նախագահողը պատասխանեց, որ կառավարությունն իրավասու է ներկայանալ այդպես, եւ դա տեղավորվում է նրա իրավասությունների շրջանակում։

Տես ► էջ 2

ՍԱՀՄԱՆ

Դիտարկումը՝ առանց միջադեպի

ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչ, դեսպան Անջեյ Կասպրշիկը՝ իր մանդատի համաձայն, օգոստոսի 28-ին հերթական դիտարկումն է անցկացրել հայ-ադրբեջանական սահմանագծում՝ Տավուշի մարզի Կայան եւ Ադրբեջանի Ջաֆալի գյուղերի մերձակայքում։

Ինչպես տեղեկացնում է ՀՀ ՊՆ լրատվության եւ քարոզչության վարչությունը, Հայաստանի տարածքից դիտարկմանը մասնակցում էին դեսպան Անջեյ Կասպրշիկը, նրա դաշտային օգնականներ, փոխգնդապետ Իմրե Պալասինուսը (Հունգարիա) եւ Գենադի Կորժը (Ուկրաինա)։

Դեռեւս օգոստոսի 19-ին նախատեսված դիտարկման ժամանակ հայկական կողմը պատրաստակամություն էր հայտնել առանց նախապայմանի ադրբեջանական կողմին հանձնել վերջերս սահմանագծի այս հատվածում հայկական տարածք անցած խոշոր եւ մանր եղջերավոր անասունները, սակայն դիտարկումը տապալվել էր, քանի որ ադրբեջանական կողմը խախտել էր իր իսկ տված անվտանգության երաշխիքը։

Դիտարկման ընթացքում հայկական կողմը կատարեց իր խոստումը եւ ադրբեջանական կողմին փոխանցեց անասունների հոտը։

Վերջում Ա. Կասպրշիկը գոհունակություն հայտնեց կողմերին՝ դիտարկումը հաջողությամբ կազմակերպելու եւ իրականացնելու կապակցությամբ։

Կարծում ենք, որ այս անգամ Ադրբեջանի արտաքին քաղաքական գերատեսչությունը ստիպված կլինի զերծ մնալ ապատեղեկատվություն տարածելուց։

Հայաստան կժամանի Հունաստանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Սեպտեմբերի 1-ին եռօրյա այցով Հայաստան կժամանի Հունաստանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ գեներալ Գեորգիոս Անտոնակոպուլոսի ղեկավարած պատվիրակությունը։

Այցի ընթացքում Գ. Անտոնակոպուլոսը կհանդիպի Հայաստանի ռազմական եւ քաղաքական ղեկավարության հետ։

Նախատեսվում է երկու երկրների պաշտպանական գերատեսչությունների միջեւ ստորագրել փոխըմբռնման հուշագիր, որով կհստակեցվի հայկական այն ջոկատի կարգավիճակը, որը հունական գումարտակի կազմում կմասնակցի խաղաղարար գործողության Կոսովոյում։

Ի դեպ, հիշյալ գործողությանը հայ զինվորականների մասնակցության մասին որոշումը պետք է դեռեւս հաստատվի Հայաստանի խորհրդարանի կողմից։ Սահմանադրության համաձայն, հանրապետության սահմաններից դուրս զինված ուժերի օգտագործումը հանդիսանում է ՀՀ ԱԺ-ի իրավասությունը։

Ռուսաստանի հայերի միության նախագահը մասնակցում է «Քաղաքակրթությունների երկխոսություն» համաժողովին

ՕՀՐԻԴ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Այսօր Մակեդոնիայի Օհրիդ քաղաքում բացվում է «Քաղաքակրթությունների երկխոսություն» միջազգային համաժողովը։ Համաժողովին կմասնակցեն Հարավարեւելյան Եվրոպայի պետությունների ղեկավարները, աշխարհի շատ երկրների նախագահների անձնական ներկայացուցիչները, նախարարներ, միջազգային կազմակերպությունների, այդ թվում Եվրամիության, ՄԱԿ-ի, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի պատվիրակները, դիվանագետներ, գիտնականներ։

Ռուսաստանը ներկայացնում է Մակեդոնիայի Հանրապետությունում ՌԴ-ի դեսպան Ահարոն Ասատուրը։ Մասնակիցների թվում է նաեւ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի բարի կամքի դեսպան, Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանը։

Համաժողովի նախաձեռնողի՝ Մակեդոնիայի կառավարության կարծիքով, Օհրիդի համաժողովն ավանդ կներդնի Հարավարեւելյան Եվրոպայի տարածաշրջանի կայունացման գործում։ «Համաժողովը պետք է պաշտպանի ժողովուրդների երկխոսությունը համապարփակ մասշտաբով եւ մատնանշի այնպիսի պայմաններ ստեղծելու անհրաժեշտությունը, որոնց դեպքում երկխոսություն վարելը կդառնա մշտական գործելակերպ միջազգային հարաբերությունների համակարգում», հայտարարել է Մակեդոնիայի նախագահ Բորիս Տրայկովսկին։

Աճել է առաջին դասարանցիների թիվը

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Այս տարի 6028-ով ավելացել է Հայաստանի հանրակրթական դպրոցների առաջին դասարանցիների թիվը. նախնական տվյալների համաձայն, այն կազմում է 49147։ Մայրաքաղաք Երեւանի առաջին դասարանցիների նախնական թիվը կազմում է 13809, որը նախորդ տարվա համեմատ մի փոքր ավելի է։

Ինչպես հայտնեց քաղաքապետարանի կրթության վարչության պետի տեղակալ Սաշիկ Կուբանյանը, աճը պայմանավորված է նաեւ արտերկրից դպրոցահասակ երեխաներ ունեցող ընտանիքների վերադարձով։

Առաջին դասարանցիների ճշգրիտ թիվը հայտնի կլինի սեպտեմբերի 5-ին։

Կկրճատվեն շուրջ 4000 ուսուցիչներ

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Կրթական համակարգի օպտիմալացման քաղաքականության արդյունքում կրճատման կենթարկվեն շուրջ 4000 ուսուցիչներ», այսօր լրագրողներին ասաց ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարար Սերգո Երիցյանը։ Նրա խոսքերով, գործընթացի վերահսկողությունն իրականացնում են մարզերի համապատասխան վարչությունները, եւ եկող շաբաթ նախարարությունն ավելի ստույգ տեղեկատվություն կունենա այդ մասին։

Անդրադառնալով օգոստոսյան խորհրդակցություններին, նախարարն ասաց, որ դրանք հնարավորություն են տալիս դիտարկելու, թե ինչ է կատարվել անցած տարի, նշելու ոլորտի դժվարությունները, նախանշելու անելիքները։ Նրա համոզմամբ, կրթական բարեփոխումները շարունակություն են պահանջում բովանդակային եւ կազմակերպչական տեսակետներից։ Դրանց արդյունքում հանրապետության մարզերի համար մշակվել է վերապատրաստման համակարգի զարգացման ծրագիր. այն առայժմ գործում է միայն հինգ մարզերում։

Նախարարը նշեց, որ հանրապետության մարզերում 680 ուսուցիչների պակաս կա, հատկապես կենսաբանություն, քիմիա, ֆիզիկա, օտար լեզուներ, մասնավորապես ռուսաց լեզու առարկաներից։ Ըստ նրա, առաջիկայում իրենք կհրապարակեն այն դպրոցների հասցեները, որտեղ ուսուցիչների պակաս է զգացվում։ Նախարարությունը կառավարության հետ մշակում է մի ծրագիր, որի համաձայն որոշակի սոցիալական երաշխիքներ կհատկացվեն այն մարդկանց, ովքեր կհամաձայնեն աշխատել այդ բնակավայրերում։ Նա նշեց, որ դպրոցի տնօրենի պաշտոնը պետք է լինի ընտրովի, որ ընդունելի լինի համայնքի անդամների համար, բայց միաժամանակ նա պետք է պատասխանատու լինի այն մարմնի առջեւ, որի հետ աշխատելու է իր պաշտոնավարության ընթացքում։

Ռուսաստանի նախագահը ժամանեց Իտալիա

ՊՈՐՏՈ ՌՈՏՈՆԴՈ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը աշխատանքային այցով ժամանեց Իտալիա։ Պետության ղեկավարի ինքնաթիռը Մոսկվայի ժամանակով ժամը 16:05-ին վայրէջք կատարեց Սարդինիա կղզու Օլբիա քաղաքի «Օլբիա Կոստա Սմերալդա» օդանավակայանում։ Իտալիայի Նախարարների խորհրդի նախագահ Սիլվիո Բեռլուսկոնիի հրավերով Վլադիմիր Պուտինը երեք օր անցկացնելու է նրա «Ցերտոզա» շքեղ ամառանոցում, որը գտնվում է Պորտո Ռոտոնդո քաղաքի արվարձանում։ Ինքնաթիռի սանդուղքի մոտ Վլադիմիր Պուտինին դիմավորեց Սիլվիո Բեռլուսկոնին։ Այնուհետեւ Ռուսաստանի նախագահը եւ Իտալիայի վարչապետը նույն ուղղաթիռով մեկնեցին «Ցերտոզա» վիլլա, որը գտնվում է Սարդինիայի ամենաշքեղ առողջավայրերից մեկի՝ Պորտո Ռոտոնդոյի արվարձանում։ Այստեղ տեղի է ունենալու երկու երկրների ղեկավարների աշխատանքային հանդիպումը։ Փոքր ինչ ավելի ուշ Պուտինը եւ Բեռլուսկոնին մամուլի ասուլիս կտան «Ս» Օրո» հյուրանոցում։

«ԱՐՄԵՆՏԵԼ»-ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բաց ժողով. Առաջին ռաունդ

Սկիզբը էջ 1

Կառավարության դիրքորոշման ներկայացմամբ հանդես եկավ կառավարության տնտեսական իրավախորհրդատու Վահե Յաղուբյանը: Նա մասնավորապես նշեց, որ «Արմենտելն» իր գործունեության ընթացքում խախտել է Հայաստանի քաղաքացիների սահմանադրական իրավունքները, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը, «Հեռահաղորդակցության մասին», «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքները, թ. 60 լիցենզիայի պահանջները: Վահե Յաղուբյանն ընդգծեց, որ, ճիշտ է, լիցենզիան կարգավորում է «Արմենտելի» գործունեությունը, բայց Հայաստանի մյուս օրենքները եւս պետք է կիրառվեն, ինչի մասին նշվում է լիցենզիայի 10 բ եւ 12 բ կետերում: Կառավարությունը, համաձայն նույն 10 բ կետի, սկսել է այս գործի վարույթը, ինչի արդյունքում կարող է էական պատիժներ կամ տույժեր սահմանել ընկերությանը կամ փոփոխել լիցենզիայի պայմանները: Թեեւ «Արմենտելն» էլ, լիցենզիայի 11 կետի համաձայն, կարող է բողոքարկել այդ ամենը չեզոք դատարանում:

Հունական կողմը Հայաստանի կառավարության տնտեսական իրավախորհրդատուի ելույթի տեքստը համարեց անակնկալ: Գ. Վասիլակիսը հայտնեց, որ այն իրենց չի տրամադրվել եւ առաջարկեց 1 ամսով հետաձգել ժողովը՝ այդ տեքստին ծանոթանալու նպատակով: Նա նաեւ կրկին քննադատեց Հայաստանի կառավարությանը, ասելով, որ ներդրումային պարտավորությունների կատարումը պետք է լիներ ոչ թե հիմա, այլ 2005 թ. մարտին, որ կառավարությունը չի հարգում միջազգային պայմանագրերը: Մինչդեռ «Արմենտելը», ըստ նրա գործադիր տնօրենի, իր պարտավորված 200 մլն դոլարից 182 մլն դոլարն արդեն ներդրել է: Ընդունելով, որ առայժմ «որակը դեռեւս այն չէ», պրն Վասիլակիսը հայկական կողմին մեղադրեց ընկերության գործունեությունը խոչընդոտելու համար:

Էդուարդ Սուրադյանը մերժեց բաց ժողովը 1 ամսով հետաձգելու առաջարկը, ասելով, որ կողմերը քննարկելու են ապացույցները եւ ոչ թե հայտարարությունները: Միաժամանակ նախագահողը պարտավորեցրեց ՀՀ կառավարությանը տվյալ ելույթի տեքստը տրամադրել «Արմենտելին»:

Ըստ էության քննարկումը սկսվեց, երբ որպես վկա կանչվեց տրանսպորտի եւ կապի նախարարության կապի ու տեղեկատվականացման վարչության պետ Գրիգոր Սաղյանը: Նրան նախ իր հարցերն ուղղեց արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը: Դրանց պատասխանելով, վարչության պետը նախ ներկայացրեց բջջային կապի վիճակը Հայաստանում: Ըստ թ. 60 լիցենզիայի, «Արմենտելը» պարտավոր է բջջային կապի ծառայություններ մատուցել Հայաստանի

ամբողջ տարածքում եւ գործունեության ողջ ընթացքում: Ներկայումս բջջային կապն ընդգրկում է, հաշվարկային տվյալներով, տարածքի 30 տոկոսը եւ բնակչության 50 տոկոսը: Այդ 30 տոկոսն էլ չի կարելի ասել, որ մատուցվում է ինչպես պետք է: Ասվածը փաստարկելու նպատակով Գրիգոր Սաղյանը համեմատություններ անցկացրեց հարեւան Վրաստանի եւ Ադրբեջանի հետ: Վրաստանում բջջային կապն ընդգրկում է երկրի տարածքի 95 տոկոսը: Բաժանորդների թիվը Հայաստանում 34 հազար է, իսկ պահանջարկը՝ 200-300 հազար: Իրականությանը չի համապատասխանում «Արմենտելի» պնդումը, թե դրա պատճառը ցածր պահանջարկն է ե-դել, քանի որ բաժանորդների թվի քիչ լինելը նախ բջջային կապի գործ որակի, ապա փոքր ծածկույթի հետեւանք է: Հաջորդը կանխավճարային քարտերի ուշացած ներդրումն է: Ընդ որում, սեւ շուկայում այդ քարտերն անվանական 15 հազար դրամի փոխարեն վաճառվում են 150-280 դոլարով, ինչը ոչ պրոֆեսիոնալ վաճառքի արդյունք է: Ռոումինգը նույնպես ուշ ներդրված ծառայություն է, որի պահանջարկը նույնպես մեծ է: Բջջային կապի մյուս թերություններն են զանգման մերժումը, կապի ընդհատումը եւ աղավաղվող կապը:

Տվյալների փոխանակման ոլորտում Գրիգոր Սաղյանը նշեց E1 կապուղիների տրամադրման խոչընդոտները, լծորդման պայմանագրեր չկնքելը, առանց նախազգուշացման պրովայդերների կապի անջատումը, խտրական պայմանագրերի կնքումը: Որպես վերջինիս օրինակ նշվեց «Արմենտել» ընկերությանը 1 դրամով տրվող ծառայությունն այն դեպքում, երբ մյուս օպերատորներին նույն ծառայությունը տրվում է 20 դրամով: Բանն այն է, որ «Արմենտելի» բաժնետոմսերի 100 տոկոսը պատկանում է «Արմենտելին»:

Տրանսպորտի եւ կապի նախարարության ներկայացուցչին իր հարցերն ուղղեց նաեւ «Արմենտելի» գործադիր տնօրենը՝ փորձելով վեր հանել կառավարության մոտեցումների թույլ կողմերը:

Կառավարության հրավիրած հաջորդ վկան տրանսպորտի եւ կապի նախարարության մեկ այլ պաշտոնյա էր՝ աշխատակազմի կապի վարչության պետ Գեւորգ Գեւորգյանը: Դավիթ Հարությունյանի հարցերին նրա պատասխաններից պարզ դարձավ, որ «Արմենտելը» չի կատարել 5 տարում 200 մլն դոլարի ներդրումային ծրագիրը: Սակայն սրան Գեորգիոս Վասիլակիսն առարկեց, ասելով, որ առնվազն 1 տարի լրացուցիչ ժամանակ «Արմենտելը» դեռեւս ունի, ինչն ամրագրված է թ. 60 լիցենզիայում: Այնուհետեւ Գեւորգ Գեւորգյանը հայտնեց, որ 800 գյուղերի հեռախոսների թվայնացում չի կատարվել, ինչն «Արմենտելի» պարտավորությունների թվում էր: Թվայնացվել են 60 գյուղեր, որը նախատեսվածի 7 տոկոսն է: Նշվեց, որ փաստորեն գյուղական հեռախոսակապը ոչ միայն չի բարելավվել, այլ շուրջ 12 տոկոսի չափով գյուղերում վերացել է նաեւ անալոգային հեռախոսակապը: Հեռախոսակապի խտության ապահովումը չի հասել նույնիսկ 1998 թ. մակարդակին, իսկ «Արմենտելը» պարտավորվել էր 100-ից 20 բնակիչ հեռախոսակապի խտություն ապահովել: Սա «Արմենտելի» գործադիր տնօրենը բացատրեց այն փաստով, որ շուրջ 150 հազար հեռախոսագծեր զբաղեցված չեն, որոնք կազմում են ընդհանուրի 25 տոկոսը: Այսինքն՝ 697 հազար հեռախոսագծերից միացված են 550 հազարը: Չնայած դրան, ըստ տրանսպորտի եւ կապի նախարարության ներկայացուցչի, հեռախոսագծերի մեծ պահանջարկ կա քաղաքային բնակավայրերում՝ Գյումրիում, Վանաձորում, Ստեփանավանում, Երեւանում, որը չի բավարարվում: «Արմենտելը» պետք է բավարարի նաեւ բաժանորդներին իրենց հեռախոսային վճարների ստացումը, ինչի մասին բաժանորդներն առաջին անգամ իմացան բաց ժողովում: Պարզ է, որ դա եւս չի կատարվում: Բջջային կապի որակի վերջին, այս տարվա հուլիսի ուսումնասիրությունները վկայակոչելով, նախարարության վարչության պետն այն կարծիքը հայտնեց, որ ավելի է վատթարացել:

Երեկ սկսված բաց ժողովը կշարունակվի այսօր:

Քայքայիչ աղանդ. արդեն մի քանի դատավարությունների պատճառ

Վերաքննիչ դատարանում երեկ քաղաքացիական մի հայց էր լսվում: Խնդրո առարկան բնակարանն է, որի համասեփականատեր քույրերից մեկը ցանկանում է հանել աճուրդի, իսկ ստացված գումարը բաժանել իր եւ քրոջ միջեւ: Նման «սյուժեով» քաղաքացիական հայցեր դատարանում լսվում են ամեն օր, գուցե այս մեկն էլ չտարբերվեր դրանցից, եթե չլիներ դրա տակ թաքնված պատմությունը:

Անդրադառնանք երեկվա դատական նիստին, այնուհետ նախապատմությանը:

Երեկվա դատական նիստը տեւեց ընդամենը 10 րոպե. դատավոր Լյովա Գրիգորյանը հիմք ընդունելով պատասխանող կողմի միջնորդությունը, վճռեց կասեցնել այս գործով դատական գործընթացը մինչեւ մեկ այլ դատական գործի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը:

Մեկ այլ դատական գործի, որի մասին նշեցինք, «Ազգը» բազմիցս անդրադարձել է. Նելան Գրիգորյանը դատարանից խնդրում է իրեն ճանաչել անչափահաս դստեր խնամակալ, քանի որ նախկին կինը՝ Գայանե Սարգսյանը քայքայիչ աղանդի հետեւորդ է: Հետեւաբար դրա մեջ ներքաշված է նաեւ դուստրը: Հայրը, ինչպես նաեւ աղջնակի բոլոր հարազատները անհանգստացած են երեխայի հոգեվիճակով եւ նրա ապագայով:

Գործը գտնվում է Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի վարույթում: Այն ընդմիջվել է դատահոգեբանահոգեբուժական փորձաքննության պատճառով: Դատական այս գործի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո միայն կշարունակվի Գայանե եւ Էվելինա Սարգսյանների բնակարանի վիճահարույց հարցի քննությունը:

Եթե դատական գործում հաղթող ճանաչվի հայցվոր կողմը՝ Գայանե Սարգսյանը, բնակարանը վաճառվի, կկրկնվի մի պատմություն, որն արդեն բազմաթիվ ընտանիքների դժբախտության պատճառ է դարձել: Խնդիրն այն է, որ նման դեպքերում ստացված գումարը տնօրինելու է ոչ թե համասեփականատերը, ինչպես եւ պետք է լինի, այլ քայքայիչ աղանդի մեջ Գայանեին եւ բազմաթիվ նրա նմաններին ներքաշած Սոնա Ծահրադյանը, այսպես կոչված, տիրամայրը (այսպես են անվանում նրան քայքայիչ աղանդի հետեւորդները՝ նաեւ Հասմիկն ու նրա մայրը): ՆԳՆ պոլիկլինիկայի նախկին աշխատակցուհին, օգտագործելով մասնագիտական կարողությունները (հիպնոսը), գտել է գումար աշխատելու դյուրին ճանապարհը, սակայն մարդկային ճակատագրերը խեղելու միջոցով:

Մ. Հ.

Հայաստանում իրացվող դեղորայքի 13 տոկոսն է տեղական արտադրանք

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում տարեկան իրացվում է մոտ 13 մլն դոլարի դեղորայք, որից 13%-ը տեղական արտադրանք է: Ինչպես օգոստոսի 29-ի ասուլիսում հայտնեց ընթացիկ տարվա հունվարին ստեղծված Դեղագործների միության նախագահության անդամ, «Արփիմեդ» դեղագործական ընկերության նախագահ Վաչագան Ղազարյանը, դեղորայքի տեղական արտադրությունն աճելու միտում ունի: Նշվեց, որ ինչպես դեղորայք արտադրողներին, այնպես էլ ներկրողներին ընդգրկող միությունը ակտիվորեն մասնակցելու է այս ոլորտին վերաբերող օրենսդրության մշակմանը եւ ստվերի դեմ տարվող պայքարին: Ըստ Վ. Ղազարյանի, դեղերի ներքին շուկայում ստվերային շրջանառության ծավալները հասնում են մոտ 30%-ի:

Դեղագործների միությունը ժամկետանց կամ կեղծված դեղերի իրացման դեմ պայքարելու է առաջին հերթին վերահսկողություն սահմանելով միության անդամակցող 12 ընկերությունների վրա: Նշվեց, որ օգտագործման համար ոչ պիտանի դեղերի զգալի մասը հանրապետություն է ներկրվում մարդասիրական օգնության տեսքով: Որոշակի բարդություններ են առաջանում նաեւ ժամկետանց դեղերի ոչնչացման կարգի բացակայության պատճառով:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Նվիրատվություններ Արշակ Տիգրանյան վարժարանին

Լոս Անջելեսի Թեքեյան մշակութային միության Արշակ Տիգրանյան վարժարանը բարեկարգման եւ ընդարձակման ընթացքի մեջ է: Վարժարանի նոր բաժնի հողօրհնեքի արարողության ժամանակ հանգուցյալ Արշակ Տիգրանյանի այրին՝ Էլեոնոր Տիգրանյանը եւ իր դուստրերը՝ Սինթիա Նորեան ու Լորըլ Գարաբյանը, կես միլիոն դոլարի նվիրատվությամբ բացված հայտարարեցին նվիրահավաքի արշավը: Այս նվիրատվությամբ Տիգրանյան ընտանիքը վարժարանին կատարած իր օժանդակության ընդհանուր գումարը հասցրեց 2,2 մլն դոլարի:

Տիգրանյան ընտանիքը հայտնի է բարեգործական բազմաթիվ ակցիաներով՝ Հայաստանին, սբ. Էջմիածնին, Միջին Արեւելքի հայ համայնքներին: Լոսանջելեսյան հայ համայնքի ականավոր նվիրատու Արշակ Տիգրանյանը հատուկ ակնածանք ուներ կրթության ու մշակույթի նկատմամբ: Ազգապահպանման հարցերին խիստ հետամուտ՝ բարերարը հայեցի հիմնավոր կրթության մեջ էր տեսնում արտերկրում ապրող հայության շարունակության երաշխիքը: Նրա մահից հետո կինը եւ դուստրերը շարունակեցին ամուսնու եւ հոր ազգանվեր գործունեությունը, որոնց նյութական օժանդակությունն ունենում է իր ազգային ու բարոյական արժեւորումը՝ վարժարանի աշակերտների հավելումով եւ նրանց ստացած բարձրագույն կրթությամբ: Նման նվիրատվություններով Տիգրանյան ընտանիքը բարի օրինակ է ծառայում իր ժամանակակիցների եւ ապագա սերունդների համար: Տարիների ազգասիրական-բարեսիրական գործունեության համար հունիսի 1-ին Հոլիվուդի սբ. Հովհաննես Կարապետ եկեղեցում Էլեոնոր Տիգրանյանի մեծարման արարողության ժամանակ Ամենայն հայոց հայրապետ Ն.Ս.Օ.Ս.Տ. Գարեգին Բ-ի սրբատառ կոնդակով ազնվափայլ տիկնոջն արժանիորեն շնորհվեց սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ Ա կարգի շքանշանը:

Բացի Տիգրանյան ընտանիքից, վարժարանի վերակառուցման համար նվիրատվության իրենց նպաստն են բերել քաջածանոթ դեղագործներ Նուպար եւ Տիգրանուհի Միսսի-Գեւորգյանները՝ 100 հազար դոլարի արժողությամբ: Ի պատասխան նրանց բարերարության, հոգաբարձությունը որոշել է դպրոցի շենքի նոր մանկապարտեզը կոչել «Նուպար եւ Տիգրանուհի Միսսի-Գեւորգեան մանկապարտեզ»:

ԹՄՄ Արշակ Տիգրանյան վարժարանի հետ կապերն ավելի ստերացնելով տեր եւ տկն Ուիլբըր Գարաբյանները վարժարանի ընդարձակման ծրագրին աջակցելու նպատակով կատարած 370 հազար դոլարի նվիրատվությունը հասցրին 450 հազար դոլարի: Երախտագիտությամբ դպրոցի հոգաբարձությունը որոշեց նորակառույց բաժնի սրահը կոչել «Գարաբեան սրահ»: Նվիրատվության բարի գործը շարունակվում է:

Մ. Բ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Հայաստանի հանրակրթական դպրոցներում համակարգչային դասարանների թիվը տարեցտարի աճում է տարբեր կազմակերպությունների ու անհատ անձանց աջակցության շնորհիվ: Նոր ուսումնական տարվա սեմին համակարգչային դասարաններ ունեն ավելի քան 100 դպրոցներ: Այս փաստն, ինչ խոսք, ուրախալի է, եթե ինտերնետից դպրոցականների օգտվելը խստորեն վերահսկվում է մասնագետների եւ ուսուցիչների կողմից: Անչափահասների վրա ինտերնետային միջավայրի վտանգավոր ազդեցության մասին այսօր հաճախ է խոսվում միջազգային մամուլում, դարձել է խիստ հրատապ ու անհանգստացնող թեմա շատ երկրների օրենսդիր մարմինների, անվտանգության համակարգի, հոգեբանների համար: Իսկ ի՞նչ է կատարվում մեզ մոտ: «Արմինկոյի» գրասենյակից փորձեցինք տեղեկանալ, թե որքա՞ն են մեր դպրոցականները պաշտպանված պոռնոսայթերից, հետաքրքրվեցինք մեզանում օրեցօր սնկի պես աճող ինտերնետային ակումբների ու ծառայությունների մասին: Հարցը անպատասխանելի էր նրանց համար: Ի վերջո մեզ պատասխանեցին, որ «Արմինկոյի» ինտերնետային ծառայությունից օգտվող դպրոցներում նմանատիպ սայթերի վրա արգելք է դրված, եւ դրանք անհասանելի են դպրոցականներին: Խնդիրն ավելի բարդ է ինտերնետային ակումբներում, քանի որ պրովայդերները չեն սահմանափակում պոռնոսայթերից օգտվելու նրանց հնարավորությունները, թողնելով ակումբների մասնագետների հայեցողությանը: Ստացվում է, որ մեր երկրում, բացի դպրոցներից, ինտերնետային պոռնոգրաֆիան ամենուրեք բաց է ու ազատ բոլորի՝ նույնիսկ անչափահասների համար, այն էլ՝ շուրջօրյա:

Մամուլում եւ հեռուստատեսությամբ վաղուց արդեն օրենքով արգելված է պոռնոգրաֆիայի տարածումը, իսկ ինտերնետը դուրս է մնացել օրենքից այդ պահին տարածված չլինելու պատճառով: Մամուլի մասին գործող օրենքի գլխավոր հեղինակ «Ար» հեռուստաընկերության գլխավոր տնօրեն Մերուժան Տեր-Գուլանյանը մեր զրույցում անչափ կարեւորեց ինտերնետային պոռնոգրաֆիայի արգելումը մեր միջավայրում, նկատի ունենալով մատաղ սերնդի բարոյահոգեբանության վրա դրա վնասակար հետեւանքները:

Այսպիսով, տվյալ օրենքում լրացումներ մտցնելու ու օրենսդրական դաշտը կարգավորելու հարց է առաջանում, որովհետեւ եթե գործող օրենքը կիրառվեր, ապա հարցը, բնականաբար, կվերահսկվեր՝ հաշվի առնելով դրա բացասական ազդեցությունը մեր հասարակության առողջ կենսակերպի եւ հոգեբանության վրա:

Հայաստանի ինտերնետային ակումբներին օրենքով պետք է պարտադրվի սահմանափակումներ դնել պոռնոգրաֆիկ սայթերի վրա:

Իհարկե, նման սահմանափակումները կազդեն ինտերնետային ծառայությունների բիզնեսի վրա, սակայն պետք է գիտակցենք, որ գործ ունենք ազգի բարոյականության ու առողջության հետ:

Ի դեպ, այդ մեթոդը կիրառելի է շատ երկրներում՝ Չինաստանում, Լեհաստանում, Իրանում, Գերմանիայում եւ այլուր: Վերջին օրերին այս խնդիրը լուրջ քննարկման է դրված նաեւ Ռուսաստանում, որտեղ, ըստ մասնագետների, պոռնոբիզնեսը մեծ եկամուտներ է բերում: Թեպետ ոստիկանությունը հսկողության տակ է առել ինտերնետային ակումբները՝ պարբերաբար ստուգումներ անցկացնելով, սակայն հոգեբանների եւ համակարգչային մասնագետների կարծիքով, խնդիրն այդպես լուծում չի ստանա, եւ ճիշտ քայլը օրենքի ուժով պոռնոսայթերն արգելող ծրագրերի կիրառումն է: Կարծում ենք, որ խնդրի կարեւորությունը գիտակցում են նաեւ մեր մասնագետները եւ իրենց օգտավետ առաջարկներով կնպաստեն դրա լուծմանը:

Ինտերնետային պոռնոգրաֆիայի դեմ մեզանում դեռ արգելքներ չկան

Իսկ համակարգչային դասարանները դպրոցներում ավելանում են...

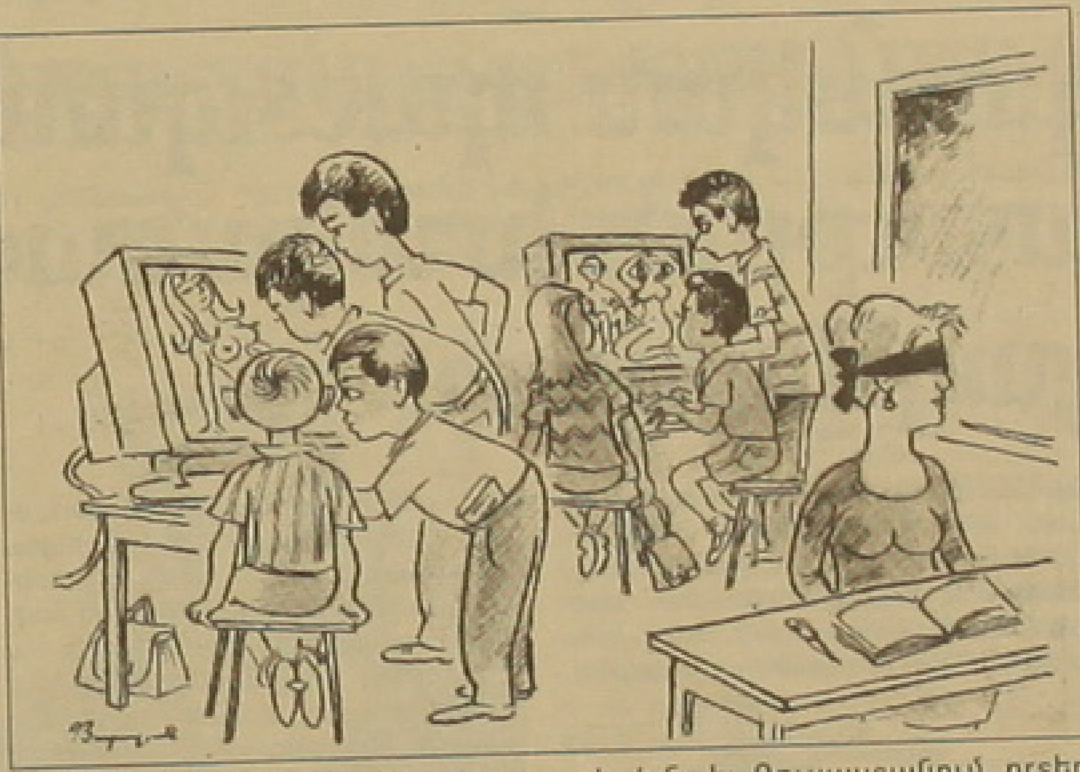

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍԸ

Զորավարի հիշատակի օրը

Հայկական ազատամարտի ամենահռչակավոր դեմքը զորավար Անդրանիկն է: Նրա մարտական փառքն սկսվեց Արեւմտահայաստանի լեռներից, ուր ֆիդայիները պայքարի դրոշ պարզեցին օսմանյան բռնատիրության դեմ: 20-րդ դարի սկզբին Անդրանիկի անունն արդեն հնչում էր երգով մեկ եւ սարսափ մատնում հայության թշնամիներին:

Անդրանիկ հայորդին երբեք չհավատաց բռնակալների սուտ խոստումներին, նաեւ երբեք չոգեւորվեց եվրոպական դիվանագիտության սուտ ու փուչ կարգախոսներով: Հայ ժողովրդի փրկության միակ ուղին ընդունեց միայն ու միայն զինյալ պայքարը:

Հայության թշնամիների դեմ զորավարը մարտնչեց ոչ միայն Արեւմտյան Հայաստանում, այլեւ Արեւելյան Հայաստանում, Պարսկահայքում, Բալկանյան թերակղզում: Առաջին համաշխարհային պատերազմի բոցերի մեջ Անդրանիկի գլխավորած կամավորական առաջին գնդի մարտիկները թուրքական ճիրաններից փրկեցին հազարավոր արեւմտահայերի:

1919 թ. ապրիլին զորավարը, կազմացրելով իր զորամասը, զենքերը հանձնելով Ամենայն հայոց կաթողիկոսին, անցավ արտասահման: Լինելով եվրոպական երկրներում, Անդրանիկը վերստին ձգտում էր կազմավորել նոր ուժեր, մտնել Կիլիկիա եւ վերականգնել հայոց պետականությունը: Սակայն եվրոպական կառավարողներն այս անգամ եւս բախտի քմահաճույքին թողեցին կիլիկիահայությանը:

Կյանքի վերջին տարիներին զորավարը հաստատվեց ԱՄՆ-ում: Օտար հողում, Ֆրեզնո քաղաքում 1927 թ. օգոստոսի 31-ին դադարեց բաբախել մեծանուն հայրենասերի սիրտը: Անդրանիկի մահվան լուրը խորագույն վշտի մատնեց համայն հայությանը:

«Գործս կիսատ մնաց...», ահա նրա վերջին խոսքը: Լեգենդար զորավարի ոգին միշտ ու մշտապես ալեկոծում է աշխարհասփյուռ հայության հույզերն ու մտածումները:

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Շաբաթվա ամփոփագիր

Հաշվի առնելով մեր թերթի ընթերցողների հետաքրքրությունն ու խնդրանքը, այսուհետեւ կտեղեկացնենք Երեւանում տեղի ունեցած դեպքերի մեկ շաբաթվա ամփոփագիրը, ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր արտակարգ իրավիճակների վարչության լրատվության կենտրոնի, ՀՀ ոստիկանության եւ «Շտապօգնություն» ՊՓԲԸ օպերատիվ տվյալների:

Ինչպես տեղեկացրեց «1-03» օպերատիվ ծառայության պետ Արամայիս Խաչատրյանը՝ օգոստոսի 22-29-ն ընկած ժամանակահատվածում շտապօգնության կանչերի ընդհանուր թիվը եղել է 2514, որից 280-ը հոսպիտալացվել են, մանկական հիվանդությունների հետ կապված կանչերի թիվը՝ 160, մահվան դեպքերը՝ 16, ճանապարհային պատահարները՝ 5: Գիշերային կանչերի թիվը՝ 289: Վարակման դեպքերով կանչերը՝ 17, որից հոսպիտալացվել են 10-ը: Շտապօգնությունում գրանցվել ե... հայտնվել է պոլիկլինիկաներին՝ սու... ինֆարկտի 5 դեպք, սուր որովայնի նո... պայի 2 դեպք, մինչեւ 1 տարեկան ե... րեխաների 16 դեպք, ինֆեկցիայի՝ 10... շան կծածի 1 դեպք, ուղեղի արյա... շրջանառության սուր խանգարման ... դեպք:

Մեր ընթերցողներին հիշեցնե... նաեւ, որ 1-03 ծառայությունում գո... ծում է շուրջօրյա խորհրդատու հեռա... խոս՝ 53 66 51:

Ըստ արտակարգ իրավիճակնե... վարչության լրատվության կենտրո... տվյալների, վերջին մեկ շաբաթվա ը... բացքում հանրապետությունո... գրանցվել է 31 հրդեհ, 3 կարկտահ... րություն՝ Շիրակի, Գեղարքունիքի ... Արագածոտնի մարզերում, իսկ Երեւ... նի ու Արագածոտնի մարզի Արագա... համայնքում՝ 2 անգամ ուժեղ քամ...

Լրաքաղ...

ՄԱՐԻՆԱ ՄԱԿԱՐՅԱ...

Մարդկության հացի հայրենիքը. բարձիթողի վիճակ Էրեբունի արգելոցում

Երեւանից քիչ հեռու, Ողջաբերդի սարավանդի լանջերին աճում են աշխարհին ու գիտությանը հայտնի վայրի ցորենի 4 տեսակներից 3-ը: Չորրորդ տեսակը տարածված է Սիրիայի եւ Պաղեստինի որոշ հատվածներում, եւ մինչ 30-ական թթ. Հայաստանում 3 տեսակների հայտնաբերումը ցորենի՝ թիվ մեկ մշակաբույսի պատմական ծննդավայրը համարվում էին այդ երկրները: Դա իսկական սենսացիա էր գիտության համար: Համամիութենական գյուղատնտեսական ակադեմիայի պրեզիդենտ Վավիլովը եկավ Հայաստան՝ իր աչքով տեսնելու եւ ուսումնասիրելու Էրեբունի արգելոցում հայտնաբերված վայրի ցորենները: Վավիլովն անմիջապես առաջարկեց այդ տարածքում արգելոց ստեղծել, բայց միայն 50 տարի անց, 1981 թ., հայ գիտնականների համառ ջանքերի շնորհիվ հաջողվեց Էրեբունին արգելոց հայտարարել: Այսինքն, այստեղ մարդու միջամտությունը սահմանափակվելու էր միայն գիտական հետազոտություններով, առանց խաթարելու կենսամիջավայրի եւ հազվագյուտ բուսատեսակների բնական աճն ու զարգացումը:

Վերջին տասնամյակի սոցիալ-քաղաքական հեղաբեկումների հետեւանքով շատ խնդիրների հետ Էրեբունի արգելոցի պահպանությունն էլ հայտնվեց պետական ու հասարակական ուշադրությունից դուրս: Համամարդկային բնապահպանական ժառանգության այս հազվագյուտ օջախը տարածվում է Երեւանից Գառնի տանող ճանապարհին, 89 հա-ի վրա: Այսօր այն չորս կողմից աննպաստ շրջափակման մեջ է. հարավային սահմանի վրա այգեգործական հողամասեր են, մյուս կողմերի հարեւանները ամառանոցային առանձնատներ ու տարբեր գյուղեր են: Արգելոցն ամենեւին էլ անձեռնմխելի չէ շրջակայքի բնակչության համար: Գյուղացիների աչքը մշտապես այս տարածքի վրա է. ստեպ-ստեպ անասուններ են արածեցնում այստեղ, հաջողեցնում են հնձել խոտը: Գյուղացիները սառը տարակուսանքով են վերաբերվում տարածքը չօգտագործելու արգելքների հազվադեպ ու թույլ արտահայտություններին: Բանը հասել է այնտեղ, որ նրանք ժամանակ առ ժամանակ նույնիսկ բողոքի ալիք են բարձրացնում՝ պահանջելով թույլատրել իրենց՝ օգտագործելու տարածքը: Մի պահ համառորեն պնդում էին նույնիսկ այստեղ կեռասի այգիներ գցել: Սակայն գիտնականների ու նվիրյալ բնապահպանների միջամտության շնորհիվ հաջողվեց հանդարտեցնել կրքերը:

Միայն գյուղացիների վտանգավոր ներխուժումները չէ, որ սպառնում են արգելոցին: Ժամանակին, անբարեհաճ հայացքներից պաշտպանելու համար, այն ցանկապատել էին: Դժվար տարիներին ցանկապատը հատված առ հատված թալանվեց ու անհետացավ: Ամռան շոգերին այստեղ մշտապես հրդեհի բռնկման վտանգ կա: Երեխաներն են կրակի հետ խաղում, երբեմն-երբեմն խորովածի սիրահարները հենց այստեղ հանգստանալու վտանգավոր ընտրություն են կատարում: Առաջներում արգելոցի պահակներին մշտապես ձի էր տրամադրվում, որպեսզի հնարավորություն ունենան միշտ ստուգելու, թե ինչ է կատարվում պահպանվող տարածքի տարբեր հատվածներում: Հիմա եթե ցորենի հասունացման ժամանակ հրդեհ էլ բռնկի, իսկ դա ամեն պահի հնարավոր է, հազիվ թե կարողանան ժամանակին մարել: Ինքնախաբեության կամ գուցե բողոքի ձայները լռեցնելու համար տրակտորով թեթեւակի վարել են արգելոցի եզրային հատվածները, բայց դա, իհարկե, ոչ խնդրի լուծում, ոչ էլ փրկություն է:

«Վայրի ցորենների ոչնչացման հնարավոր աղետը անհամեմատելի է նույնիսկ գեղարվեստի ամենամեծարժեք կտավի կորստի հետ», ասում է կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, գյուղատնտեսական ակադեմիայի թղթակից-անդամ Վոլոդյա Ոսկանյանը, ով ժամանակին երկար տարիներ աշխատել է Էրեբունի արգելոցում: Այստեղ այսօր որեւէ գիտական աշխատանք ու ուսումնասիրություն եւս չի կատարվում: Հացահատիկի գենոֆոնդը կորցնելու միանգամայն իրական վտանգ է առկա: Կարեւոր չէ, որ այսօր այն չի օգտագործվում գենետիկայի կամ սելեկցիայի բնագավառում: Ցորենի վայրի նախահայրերի աչքի լույսի պես պահպանությունը բնապահպանական անփոխարինելի արժեք ունի ընդհանրապես ողջ մարդկության համար: Խնդիրն այն է, որ հացահատիկի բերքատվության բարձրացման ագրոտեխնիկական եւ այլ տիպի հնարավորություններն անսպառ չեն: Որոշակի սահմանի հասնելուց հետո, ոչ պարարտանյութերի, ոչ քիմիկատների օգտագործումը չի օգնում: Հենց այդ պահին է, որ վայրի ցեղակիցները փրկարար առաքելություն պետք է իրականացնեն, հենց դա է ցորենի վայրի տեսակների գեները ներարկելու ժամանակը: Այդ վայրի տեսակներն օգտագործելով էր, որ ոչ հեռավոր անցյալում պրոֆ. Պատին Ղանդիլյանը ստեղծեց »Էրեբունի« մշակովի տեսակը, հետո նաեւ այլ տարատեսակներ:

Եթե մարդկային որեւէ ներկայություն էլ նախատեսվում է արգելոցում, ապա միայն գիտնականներն են լինելու: Այստեղ այսօր ոչ ոք գիտությամբ չի զբաղվում: Ոչ ոքի հայտնի չէ, թե արգելոցային ռեժիմի պայմաններն ինչպես են ազդ... վայրի ցորենների աճի վրա՝ խթ... նու՞մ են դրանց զարգացումը, ... հակառակը: Ոչ մի տվյալ չկա, գի... նականի ոտք չի մտնում այստեղ: ... խարհահռչակ նշանակության է... բունին աչքից ու սրտից հեռու է, ա... տեղ նույնիսկ գրասենյակ էլ չկ... կիսաքանդ մի կառույց է դրա ... խարեն:

Էրեբունի արգելոցում հաշվվ... են նաեւ մոտ 300 տեսակ բարձ... կարգ ծաղկավոր բույսեր, որոնց... 20-ը ներառված են Կարմիր գ... մեջ, ինչպես թրաշուշանը, հիրի... մի քանի տեսակները, խոշորածա... կոցը: Այստեղ են ցորենի մոտիկ ... դակիցները՝ այծակնը, գարին, ... րեկանը: Եվ վերջապես այստեղ է... ճում «գազ» կոչվող թփատեսա... որ ժամանակին լայնորեն կիրա... վում էր ոչ միայն թղթի, այլեւ ... մական արդյունաբերության մ... Այն խեժ է արտադրում, որը թր... լիս 50 անգամ մեծանում է ծ... վալը: Հայրենական պատերա... ժամանակ Ա. Միկոյանի ցուցու... նույնիսկ քարտեզագրվել էին «... գի» զբաղեցրած տարածքնե... պարզաբանվել կիրառման հնա... վորությունները: Այսօր էլ «գա... օգտագործվում է, բայց միայն գ... ղացիների կողմից, իբրեւ վառե... նյութ:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼ...

Բնօրինակները չկցելու պատճառաբանությամբ հայցադիմումները վերադարձնելն ավելի բնութագրական է Տնտեսական դատարանին եւ նույն շենքում գտնվող Էրեբունի ու Նուբարաշեն համայնքների առաջին ատյանի դատարանին: Այս եզրահանգման հանգեցինք Երեւանի, Կոտայքի եւ Շիրակի մարզերի առաջին ատյանի դատարաններում կատարած մեր ուսումնասիրության ընթացքում, սակայն մյուս դատարաններում նույնպես հանդիպեցինք նշված պատճառաբանությամբ վերադարձների: Էրեբունու դատարանի սրահում նույնիսկ հայտարարություն կար. «Քաղ. դատ. օր.-ի 54 հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն, գրավոր ապացույց փաստաթղթերը ներկայացվում են բնօրինակով կամ պատշաճ վավերացված պատճենի ձեւով»:

մեկնաբանությանը համաձայնել չենք կարող, քանի որ դատարաններում դատական ակտերի հաշվառում ու վերլուծություն արվում է, որն իր հերթին պատասխանատվության կարգ է սահմանում, բայց հայցադիմումները վերադարձնելու կամ հայցի ընդունումը մերժելու որոշումների հաշվառում չի կատարվում:

Ուսումնասիրության ընթացքում հայտնի դարձավ, որ հայցադիմումը վերադարձնելու եւ հայցի ընդունումը մերժելու մասին դատարանների կայացրած որոշումները դատարանների գործունեության վերահսկողությունն իրականացնող ոչ մի օղակ չի ուսումնասիրում: Այդպես պատասխանեցին մեզ եւ Արդարադատության նախարարության վերահսկողական ծառայությունից, եւ Արդարադատության խորհրդից, եւ այն բոլոր դատարաններից, որոնց դիմե-

դիմումը վերադարձնելիս՝ վերապահում ունի եւ ասում է, թե որ դեպքերում է պահանջվում տվյալ փաստաթղթի բնօրինակը: Եվ սա դատաքննության գնահատման ոլորտն է, այսինքն՝ անհրաժեշտ է, որ բնօրինակը կամ պատշաճ վավերացված օրինակը լինի, որի վրա կարող է վճիռը հիմնվել կամ տվյալ հանգամանքը հաստատել: Եթե չկա՝ սա պետք է պարզապես վճիռը մերժելու հիմքերից մեկը դառնա, ոչ թե՝ հայցադիմումը վերադարձնելու հիմքերից մեկը: Բնօրինակը պահանջելը դառնում է հայցադիմումի քննության ընթացքում դիմումի եւ գործի հանգամանքների գնահատման ոլորտ»:

Դատական համակարգում իր երկարամյա գործունեությունը Մ. Ղազանչյանին բերել է այն համոզման, որ ոչ օրինաչափ հայցերը վերադարձնում են հզոր կազմակերպու-

դատ. օր-ի 91 եւ 92 հոդվածների բողոքարկման կարգը անպայման պետք է փոխվի, որովհետեւ դատավորը ոչ օրինաչափ որոշմամբ քաղաքացուն կարող է զրկել դատական պաշտպանության իրավունքից», հարցի լուծման իր տարբերակն է ներկայացնում փաստաբան Ղազանչյանը:

Բազմաթիվ դեպքեր կային, երբ հայցադիմումը մակագրելով դատավորին՝ դատարանի նախագահը միաժամանակ գրավոր հուշել է, թե օրենքի որ հոդվածով վերադարձնի՝ արդեն իսկ բացառելով բողոքարկելու հնարավորությունը: Մեր ուսումնասիրությունը ցույց տվեց նաեւ, որ հայցադիմումների գրեթե կեսն անհիմն են վերադարձել եւ անհիմն են մերժել հայցի ընդունումը: Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ հաճախ նույնիսկ առանց որոշում կայացնելու են հայցադիմումները վերադարձ-

չու է հենց այս էական հանգամանքը բողոքարկման ենթակա վերադասության կարգով: Սա անպայման պետք է լուծվի, որպեսզի քաղաքացին նման որոշում ստանալուց վերադաս դատարան դիմելու հնարավորություն ստանա: Այս դեպքում մենք կունենանք նաեւ պրոֆիլակտիկա, որը դատավորին կպարտադրի իր որոշումը կայացնելուց առաջ մի անգամ էլ խորհել, թե իր կայացրած որոշումը որքանով է համապատասխանում գործող օրենսդրության պահանջներին»:

Մերժելով դիմումի ընդունումը՝ այդ մասին դատավորը պիտի պատճառաբանված որոշում կայացնի: Որոշման մեջ դատավորը պարտավոր է ցույց տալ, թե խնդրատուն որ մարմնին պետք է դիմի, եթե գործը ենթակա չէ դատարանին կամ ինչպես պետք է վերացնի գործի ծագմանն

Քաղաքացիների դատական պաշտպանության հարցերը արդարադատություն իրականացնողների հայացքից դուրս

Ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ այն հիմնական պատճառաբանությունները, որոնցով վերադարձվում են հայցադիմումները՝ «փաստաթղթերը հայցադիմումին չկցելը», «բնօրինակները չկցելը», «հայցապահանջի կամ դիմումի հիմքերը հավաստող ապացույցներ չկան», «կցված չեն հանգամանքները, որոնց վրա հիմնվում են հայցապահանջները», «չի գրել քաղ. դատ. օր-ի ո՞ր օրենքով է ենթակա քննարկման», «ապացույցները ձեռք բերելու անհնարինությունը չի հիմնավորել» եւ այլն, հայցադիմումները վերադարձնելու հիմք չեն:

Հետազոտության ընթացքում հայտնի դարձավ նաեւ, որ բողոքարկումները հիմնականում մնում են անփոփոխ, բացառությամբ մի քանի դեպքերի: Կենտրոն, Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանում բազմաթիվ որոշումներ են բողոքարկվել դատարանի նախագահին՝ մոտ 30-40 տոկոսը, սակայն դատավորի որոշումը վերանայելու միայն մեկ դեպք կար: Ներկայացնենք դրանցից մեկը. դատարանի նախագահը 11.10.2002 թ.-ին վերանայել է հայցադիմումը վերադարձնելու դատավորի որոշումը. «Հնարավորություն ընձեռել դիմողին՝ Գրետա Հակոբյանին, հայցապահանջը հիմնավորող հանգամանքները եւ դրանց հիմքերը հաստատող ապացույցները ներկայացնելու դատաքննության ընթացքում»: Մինչդեռ նման պատճառաբանությամբ բազմաթիվ հայցադիմումներ վերադարձվել են, եւ որոշումները բողոքարկելուց հետո դատարանի նախագահը թողել է անփոփոխ:

Հետազոտությունից պարզ դարձավ նաեւ, որ բողոքարկման այս ձեւը չի գոհացնում քաղաքացիներին, որովհետեւ նրանք փորձել են անգամ օրենքով չնախատեսված ձեւերով փոխել դատարանի մոտեցումը կամ գոնե իրենց անհամաձայնությունն այդպես արտահայտել: Օրինակ, Կենտրոնի դատարանում հայցադիմումը մերժելու մեկ որոշման հետ կապված, բողոքարկումից հետո նույնիսկ որոշման պարզաբանում են պահանջել: Մեկ այլ դեպքում դատարանի նախագահի որոշումը բողոքարկել են ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղ. եւ տնտ. գործերի պալատում: Արդարադատության խորհրդում միայն մեկ դեպք էին հիշում, որ սկզբունքորեն քաղաքացին մինչեւ երկրի նախագահին էր դիմել՝ իր հայցադիմումը դատարան մուտք անելու համար:

Ավան եւ Նոր Նորք համայնքների առաջին ատյանի դատարանի նախագահ Մարտին Կարապետյանը մեր հարցմանն ի պատասխան հայտնեց, որ երկու տարվա ընթացքում բողոքարկման 4 դեպք է եղել, որոնք չեն վերանայվել՝ քանի որ դատավորը հազիվ թե սխալ որոշում կայացներ: Նրա կարծիքով, դրա համար դատավորն այլ տարբերակ ունի՝ վճռով կմերժի, եթե սխալ է՝ թող բողոքարկվի վերադաս ատյանին՝ բեկվի: Այս

ցինք նշված թեմայի վիճակագրությանը ծանոթանալու համար: Հետեւաբար շատ ավելի հեշտ է այս ճանապարհով դատական գործընթացը կանխելը, քանի որ դրա համար դատավորը ոչ մեկին հաշվետու չէ: Հե-

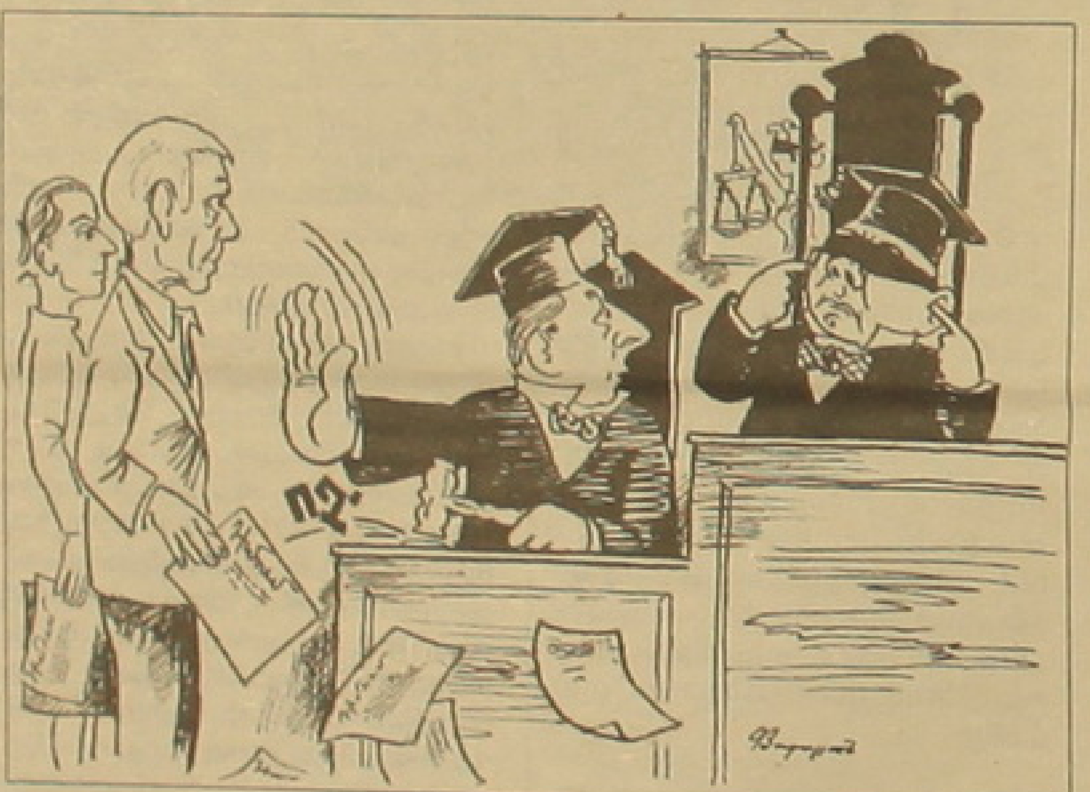

տազոտությունը ցույց տվեց նաեւ, որ այս ոլորտում հաշվառում չանցկացնելը կամայականության դուռ է բացում բոլոր այն դատավորների համար, որոնք խնդիր չեն դրել պահպանել օրենքի առջեւ բոլորի իրավահավասարությունը:

Դատարանների նախագահների խորհրդի նախագահ Հենրիկ Դանիելյանի կարծիքով այն աստիճան սուր չէ վիճակը, որ անհրաժեշտ լիներ դատական պրակտիկան ամփոփել, ցուցումներ ու պարզաբանումներ տալ դատավորներին, այդ իսկ պատճառով ԴՆԽ-ն որոշումների այդ մասով դատական պրակտիկա չի ամփոփում: «Վերադարձ շատ կա, հայցադիմումի մերժում շատ կա, բայց դրանք օրենքով են արվում», եզրափակեց պրն. Դանիելյանը:

«Հարցը ոչ միայն սուր է, այլեւ պետք է շատ հրատապորեն լուծվի: Նույնիսկ եթե մի դեպք լիներ, դա էլ է արտառոց. քաղաքացուն ինչպե՞ս կարելի է զրկել դատական պաշտպանությունից», պնդում է «Փաստաբանների միջազգային միության» անդամ Մասիս Ղազանչյանը: Նրա դիտարկումով, բավականին տարածված բնույթ է կրում դատական պաշտպանությունից զրկելը, եւ այս վիճակը միայն այն դեպքում կլուծվի, եթե վերադաս դատարանում բողոքարկման կարգ սահմանվի: «Ասել, որ տարածված չէ՝ չունենալով վիճակագրություն, նշանակում է ասել՝ չեմ կարդացել այս գիրքը, բայց վատ գիտեմ: Ես, որ շփվում եմ այս գործին, բավականաչափ շատ գիտեմ»:

Անդրադառնալով որոշ դատարաններում տարածում գտած բնօրինակների պահանջով հայցադիմումները վերադարձնելու կարգին՝ Մ. Ղազանչյանը նշեց. «Այն հոդվածը, որ վկայակոչում են դատավորները հայցա-

թյունների, օր., ԱՆ-ի, ՆԳՆ-ի, ՊՆ-ի, նաեւ ԿԲ-ի դեմ դիմելուց: «Դատավորները շատ լավ հասկանում են՝ գործադիրն է իրենց նշանակում: Եթե բավարարի՝ ստացվում է հզոր կառույցին ինչ-որ բան պարտադրել, չբավարարի՝ ստացվում է օրենսդրական դաշտում մանեւրել: Ստիպված մանեւրում է»: Նրա կարծիքով, դատավորների նշանակման այս մեխանիզմի, դատարանների անկախության այս երաշխիքի շրջանակներում դատավորը չի կարող գործել պահանջը բավարարելու կամ մերժելու սկզբունքով եւ այդ պարտավորությունից իրեն ազատում է հայցադիմումը չընդունելով: «Սա դատավորների հարց չէ, անձերի հարց չէ: Պետք է դատավորներին վստահություն ներշնչել, որ օրենքի շրջանակում գործելը նրանց ապահովագրության լավագույն երաշխիքը կարող է լինել», շեշտեց Մ. Ղազանչյանը:

Փաստաբանը հայտնեց, որ իրեն հանդիպել է հայցադիմումը վերադարձնելու մասին մի որոշում, որում պատճառաբանվել է, թե դիմողը բաց է թողել հայցային վաղեմության ժամկետը: Մի այլ հիմք՝ պատշաճ չէ ոչ պատասխանողը, ոչ էլ հայցվորը: Երկուսն էլ հայցադիմումը վերադարձնելու հիմք չեն: Օրինակ ունենք, որ դատավորը գրել է՝ ընդդատյա չէ դատարանին: Պահանջներն այնպիսին են, որ այլ մարմին չի կարող լուծել: «Ուղղակի դատարանի ընդդատության է. դրված է ապօրինի տիրապետումից գույքը վերադարձնելու պահանջ, ինչպե՞ս կարող է ընդդատյա չլինել»:

Վաղեմության մասին օրենքն, ըստ իրավաբանի, ուղղակի նշում է, որ չի կարելի այդ հիմքով գործը վերադարձնել, ավելին՝ մյուս կողմը պետք է դիմի, որպեսզի դատարանը կիրառի հայցային վաղեմություն: Սակայն, դատարանն սկզբից եւեթ հարցը լուծում է հայցը վերադարձնելով: Օրենսդրությունը պատշաճ պատասխանողի կամ հայցվորի հարցը լուծել է քաղ. դատ. օր-ի 31 հոդվածով: «Սա շատ էական խնդիր է: ՀՀ քաղ.

վում, ընդ որում՝ սա ավելի տարածված է մարզերում, որտեղ գրասենյակային մուտքը՝ որպես կարգ, չի սահմանված: Ուղղակի քաղաքացին հայցը ներկայացնում է դատավորին, նա էլ ասում է՝ չեմ ընդունում: Այնինչ, ինչպես շեշտում է նաեւ ՀՀ դատարանների նախագահների խորհրդի նախագահ Հենրիկ Դանիելյանը, «քաղաքացիական գործն սկսվում է հենց հայցադիմումն ընդունելուց»:

Հայցադիմումները վերադարձնելու կամ մերժելու՝ դեպքերը դեռեւս լուրջ խնդիրներ չեն առաջացրել, չեն հասունացել այնքան, որ այդ պրակտիկան ուսումնասիրվեր: Բայց, դատական պրակտիկայում, իհարկե, կան դեպքեր, եւ մենք ստանում ենք քաղաքացիների դիմում-բողոքներ, երբ, ըստ իրենց, շատ հաճախ խախտվում է հայցադիմումն ընդունելու իրավունքը: Կան դեպքեր, երբ դատավորները մերժում են՝ ուշադիր չնայելով, թե հայցադիմումն ինչին է վերաբերում: Այս դեպքում, մենք առաջին հերթին, օպերատիվ կարգով՝ հեռախոսազրույցով, կարգավորում ենք: Դրանից զատ, կա նաեւ բողոքարկման կարգը, բայց ես կարծում եմ՝ դա քիչ է, որովհետեւ կան դեպքեր, երբ ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հայցադիմումի ընդունումն անհիմն է մերժվել: Դատական սխալներ հնարավոր են եւ բեկանման միջոցով ուղղելը ավելի լավ ձեւ է, քան պարզաբանում տալը», հայտնեց պրն. Դանիելյանը:

Դատավորներն իրենք բացասաբար են վերաբերվում ներկայիս օրենսդրական կարգին՝ որոշումը նույն դատարանի մեկ այլ դատավորի կողմից վերանայելուն: «Եթե դատարանի որոշումը կարող է վերանայել դատարանի նախագահը, նշանակում է այս դեպքում դատարանի նախագահը հանդես է գալիս որպես առանձին դատական ատյան, որն իրականացնում է վերահսկողությունը: Այսինքն, ինքը ռեւիզիայի է ենթարկում դատարանի որոշումը եւ պատասխանում է երկու հարցի՝ օրինակա՞ն է դատավորի որոշումը, թե՞ ոչ, հիմնավորվա՞ծ է, թե՞ ոչ: Թե որքանով է դա նպատակահարմար, սա արդեն հայեցակարգային հարց է, որը կապված է դատական բարեփոխումների հետ», հայտնեց Տնտեսական դատարանի դատավոր Անատոլի Մաթեւոսյանը:

Ըստ Մասիս Ղազանչյանի, «քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրքը բողոքարկման այնպիսի կարգ է սահմանել, որը ոչ միայն մեր պայմաններում, այլեւ ընդհանրապես չի կարող գործել: Ստացվում է, որ մի դատարանի որոշումը պետք է վերանայի նույն դատարանի մի այլ դատավոր: Առանձին դեպքերում էլ այդ դատարանի նախագահի որոշումը պետք է վերանայի նույն դատարանի մի այլ դատավոր, որը լինելու բան չէ»: Ղազանչյանի ասելով, «հարցը դրված է ոչ թե առանձին դատարաններ ինչու եւ ինչպես են դա անում, այլ՝ թե օրենսդրությունն ինչպես է դա կարգավորում եւ ին-

արգելք հանդիսացող հանգամանքները: Եթե դատարանների առաջ այդ պահանջները դրվեցին, որ նրանք հայցադիմումը վերադարձնելու կամ հայցադիմումի ընդունումը մերժելու մասին որոշումներով պարտադիր սրանք էլ կատարեն, այս պատկերը չենք ունենա:

«Նույն շենքում աշխատող դատավորները հիմնականում չեն հակասում միմյանց: Նշանակում է տվյալ անձը զրկվեց պաշտպանության իրավունքից», ասում է փաստաբան Արա Զոհրաբյանը: Այս կարծիքին էր նաեւ դատարաններից մեկի նախագահը. «Անկեղծ լինենք, իմ դատավորը ո՞նց կարող է վերանայել իմ կայացրած որոշումը: Դա լինելու բան չէ»: ԴՆԽ-ի նախագահ Հենրիկ Դանիելյանը նույնպես համամիտ էր, որ օրենսդրական այս տարբերակը գործող չէ, եւ կյանքը ցույց տվեց, որ երեւի ճիշտ կլիներ, եթե դրանք բողոքարկվեին վերադաս դատարանում: «Քանի որ դատավորները կողք-կողքի են նստում, շատ դեպքերում քաղաքացին ուղղակի վստահություն չունի նրանց նկատմամբ: Պետք է մեկ ատյան բարձր գնա, որ համոզվի», պարզաբանեց ԴՆԽ-ի նախագահը:

Իրավաբանները հայտնեցին, որ նախորդ դատական համակարգում կիսամյակը մեկ անգամ ամփոփվում էին արդյունքները, նախկին օրենսդրությամբ նախատեսված էր հարցի լուծումը՝ մասնավոր գանգատի կամ բողոքի ձեւով ԳԴ-ի նախագահություն էին դիմում: Կային որոշ քանակի գործեր, որոնցով դատական կոլեգիան որոշում էր կայացնում, որ դատավորը սխալ է թույլ տվել եւ հայցադիմումը պետք է ընդունվի: Մինչդեռ, մեր ուսումնասիրության ընթացքում շատ դատարաններից տպավորություն ստացանք, որ դա ավելորդ թուղթ է, որին պետք չէ նայել: «Չնչին, ոչ էական հարց է, իզուր ժամանակ եք վատնում», խորհուրդ տվեց մեզ Ավան եւ Նոր Նորք համայնքների առաջին ատյանի դատարանի նախագահի պաշտոնակատար Մարտին Կարապետյանը: Իսկ Աջափնյակի դատարանի գրասենյակի պետը արհամարհանքով նետեց. «Զբաղմունք եք գտել, իսկ ես նման թղթեր չեմ պահում, չկա, այրել եմ»:

«Եթե մենք հարց ենք բարձրացնում մարդու իրավունքների պաշտպանության տեսանկյունից, դատարան դիմողի պաշտպանության տեսանկյունից՝ գտնում եմ, որ մարդու իրավունքները պաշտպանված կլինեն այն դեպքում, երբ մենք կունենանք կատարյալ դատական համակարգ, ոչ թե՝ ակտիվ փաստաբաններ: Բոլոր մեխանիզմները պետք է այնպիսին լինեն, որ շեղումների հնարավորություն չլինի: Նախկինում դա արվում էր եւ դրա հիման վրա ԳԴ-ի պլենումն ամփոփում էր դատական պրակտիկան: Հիմա չգիտենք, որն է ճիշտը, որը՝ ոչ», ասաց Տնտ. դատարանի դատավոր Ա. Մաթեւոսյանը:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Թուրքիան մի օր պիտի իմանա, որ Հայաստանի գոյությունից անհանգստանալու պատճառ չունի»

Հայ իրականության մեջ տպագրվող ամենահին պարբերականը Ստամբուլում լույս տեսնող «Ժամանակ» օրաթերթն է: Հինգ տարի հետո «Ժամանակը» կնշի հիմնադրման 100-րդ տարեդարձը: Թերթի հիմնադիրները Գոչունյանների ընտանիքն է: Մեր ժամանակների «Ժամանակի» խմբագիր Արա Գոչունյանի հետ հանդիպեցինք Ստամբուլում:

– Արա, որպես թերթի խմբագրի, ինչպիսի՞ն են Ձեզ երեւում հայ-թուրքական հարաբերությունները Ստամբուլից, եւ ի՞նչ փոփոխություններ են կրել այդ հարաբերությունները իսլամիստների իշխանության գալով:

– Վարչապետ Էրդողանի գլխավորած կառավարության իշխանության գալով Թուրքիայի ներքին քաղաքական, ընդհանրապես՝ քաղաքական գործընթացներում լուրջ փոփոխություններ եղան ու նաեւ ուրվագծվեցին լուրջ փոփոխությունների հեռանկարներ: Սա իրողություն է, բայց մյուս կողմից չենք կարող անտեսել մեկ այլ իրողություն. Թուրքիայի արտաքին քաղաքականությունն ունի լուրջ հետեւողականություն:

Թուրքերի ու հայերի հարաբերությունները պատմականորեն ունեն շատ խորն արմատներ, բայց այն խնդիրները, որոնք այսօր այս երկու ժողովուրդների, պետությունների օրակարգում են, ժամանակագրականորեն պատահել են մոտ ժամանակներում եւ դրանց ազդեցությունը տակավին այսօր վերջնականորեն վերացված չէ: Այս պատճառով պետք չէ շտապել եւ պետք է սպասել, որ այդ հարաբերությունները դրվեն լավ հիմքերի վրա, որպեսզի պատմական դառը ժառանգությունը կարելի լինի մեկընդմիշտ հաղթահարել փոխադարձ վստահության մթնոլորտում, եւ հայ-թուրքական համագործակցությունը խարսխվի լավ, ամուր հիմքերի վրա:

Հայաստանի անկախացումից ի վեր Թուրքիայի հետ հարաբերությունների բնականոնեցման գործընթացը շարունակվում է: Լինում են շրջաններ, երբ գործընթացն արագանում է, լինում են շրջաններ, երբ սառում են անգամ (գոյություն չունեցող) հայ-թուրքական հարաբերությունները, բայց ընդհանուրի մեջ տեսնում ենք, որ գործընթացը հետզհետե հասունանում է: Ինձ թվում է, որ այսօր այդ գործընթացը հասունացված է, եւ Գյուլ-Օսկանյան մադրիդյան հանդիպումից հետո շատ ավելի դրական ակնկալիքներ կան: Չենք մոռանում, որ անցյալում էլ նման լավատեսական շրջաններ եղել են, բայց ակնկալությունները ի դերեւ են ելել: Չգիտենք, գուցե այս անգամ էլ հույսերը չարդարանան, բայց մենք ձգտում ենք լինել լավատես, վստահ լինելով, որ երկու հարեւանները հավերժ այսպես չպիտի ապրեն:

– Պաշտոնական Երեւանն իր արտաքին քաղաքականության օրակարգում է պահում Հայոց ցեղասպանության միջազգայնորեն ճանաչման հարցը: Ձեր կարծիքով՝ արդարացվա՞ծ է դա, թե՞ ոչ: Ուզում եմ հարցնել նաեւ՝ ի՞նչ դժվարությունների է հանդիպում պոլսահայությունը, երբ որեւէ երկրի խորհրդարան ճանաչում է Հայոց ցեղասպանությունը, երբ որեւէ երկրի խորհրդարանի օրակարգ է բերվում այդ հարցը:

– Այս հարցը երկու երես ունի, եւ դրանք հստակորեն պետք է միմյանցից բաժանել: Ցեղասպանության ճանաչման հարցը պե՞տք է մտցնել ՀՀ արտաքին քաղաքականության օրակարգ, թե՞ ոչ: Երբ այսօր պաշտոնական Երեւանը նախընտրել է իր արտաքին քաղաքականության օրակարգում ունենալ Ցեղասպանության խնդիրը, դա ի՛ր իմանալու հարցն է: Հայաստանում կարող է լինել մեկ ուրիշ իշխանություն, ինչը որ մոտիկ անցյալում էր, որը արտաքին քաղաքականության օրակարգում չուներ Ցեղասպանության հարց: Ժամանակը ցույց կտա, թե Ցեղասպանության հարցը արտաքին քաղաքականության օրակարգում պահելը ճի՞շտ է, թե՞ սխալ:

Արտաքին քաղաքականությունը բարդ հարաբերությունների երեւույթ է: Շատ հաճախ լինում են պահեր, երբ մի հարց հետապնդվում է բոլորովին տարբեր մեկ այլ հարցում առաջընթաց ապահովելու նպատակով:

Երբ մի գործընթաց վերլուծում ենք, պետք է հստակորեն երեւա. կարճ ժամանակային առումով ի՞նչ է տվել դա Հայաստանին եւ ի՞նչ է տարել: Երբ այդ հաշվարկը կատարում ենք, այդ պահից սկսած վարվող քաղաքականությունը եւ դրա արդյունքները կդառնեն ենթակայական եւ կլինեն առարկայական:

Հայաստանի համար շատ լուրջ խնդիր կլինի, եթե արտաքին քաղաքականության մեջ բացթողումներ, սխալներ անի, եւ ավելի լուրջ խնդիրներ կառաջանան, եթե Հայաստանն իր արտաքին քաղաքականության մեջ ընդունած որոշումները չկարողանա գործադրել: Ինձ թվում է, որ այս հակասությունից պետք է փրկել իրավիճակը:

Անշուշտ, այսօր Ցեղասպանության հարցը ՀՀ օրակարգում լինելը շատ գեղեցիկ մթնոլորտ չի ստեղծում հայ-թուրքական հարաբերություններում: Մյուս կողմից, ինչ-որ մի օր կողմերը պետք է պատմական այս դառը ժառանգության հետ առերեսվեն:

Թուրքիայի հայերը քաղաքացիական առումով թուրքեր են, ծագումով՝ հայեր, հավատով՝ քրիստոնյաներ: Այս երեք երեսակները միշտ պետք է պահել հավասարակշռության մեջ: Եթե այս հավասարակշռությունը խախտվի, մենք կդադարենք թրքահայ լինելուց: Այսինքն՝ մենք պարտավոր ենք մեր պատկանած երկրի նկատմամբ մեր քաղաքացիական պարտականությունների մեջ չթերանալ, որպեսզի քո ինքնության վերաբերյալ ամեն պահանջ կարողանաս առաջադրել քո իրավունքները հովանավորող պետությանը: Այս հավասարակշռությունը կարող է դրսից դժվար կամ տարօրինակ երեւալ:

Երբ արտասահմանում այս հարցերը շոշափվում են, իհարկե, մենք այստեղ ունենում ենք դժվարություններ, բայց սրանից չպետք է ողբերգություն սարքել: Ի վերջո, սա է փոքրամասնությունների ճակատագիրն ամբողջ աշխարհում: Մանավանդ թրքահայերի պարագայում, երբ քեզ ընկալում են հարեւան երկրի շառավիղը եւ հենց այդ հարեւան երկրի հետ քո երկիրն ունի պրոբլեմներ:

Համայնքն, իհարկե, ունենում է անհանգստություններ, դժվարություններ: Բայց մենք հավատում ենք, որ ի վերջո Հայաստանի եւ Թուրքիայի հարաբերությունները պետք է դառնան բնականոն եւ այդ բարիդրացիական հարաբերություններից ինքն էլ պետք է օգտվի:

– Երեւանը ի՞նչ քայլեր պետք է անի, որպեսզի Թուրքիան հարաբերություններ հաստատի Հայաստանի հետ:

– Ծայրահեղ հարց է, բայց իմաստը հասկանում եմ: Հարաբերություն տալը միակողմանի չպետք է լինի, հարաբերությունները երկուսի մեջ են: Մենք այսօր պետք է ընդունենք, որ ո՛չ Թուրքիան, ո՛չ Հայաստանն առանձին անելու բան չունեն: Ես չեմ անհանգստանում, երբ հայ-թուրքական երկխոսությունը մի քիչ դանդաղ է գնում: Հայերը եւ թուրքերը պետք է մի քիչ համբերեն, որպեսզի կարողանան ավելի առողջ հիմքերի վրա դնել իրենց հարաբերությունները, քան շտապելով՝ վնասներ փոխանցեն ապագա սերունդներին:

Ինձ համար էական է, որ Հայաստանն ու Թուրքիան միմյանց լավ հասկանան, միմյանց զգայնությունները լավ ըմբռնեն, չգործեն միմյանց զգայնությունների հաշվին: Պետք է համբերել, բայց համբերությունը չպետք է ծզծզումի իմաստով հասկանալ: Այս երկու պետությունները պետք է հաղթահարեն վստահության տագնապը:

Հայաստանը պետք է հաշտվի այն իրողության հետ, որ Թուրքիան այս տարածաշրջանում լուրջ պետություն է: Թուրքիան էլ մի օր պիտի իմանա, որ այս տարածաշրջանում Հայաստանի գոյությունից անհանգստանալու պատճառ չունի:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ստամբուլ

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ադրբեջանում ոչինչ չի փոխվել

Իշխանությունը որդուն փոխանցելու Ալիեւի քաղաքականությունը քննադատող երկու պարբերականների՝ «Վաշինգտոն փոստի» եւ «Նյու Յորք թայմսի» հոդվածներից (տե՛ս «Ազգի» 27 եւ 28 օգոստոսի համարները) ստորեւ թարգմանաբար առավել մանրամասն ներկայացնում ենք «Վաշինգտոն փոստի» օգոստոսի 25-ի խմբագրականը, որը վերնագրված է «Անվերջ հաջորդականություն»:

Մի քանի շաբաթ առաջ, երբ Ադրբեջանի հիվանդ նախագահը կարգադրեց իշխանությունը փոխանցել իր որդուն, Միացյալ Նահանգների պետքարտուղարության մի խոսնակի խնդրեցին մեկնաբանել կատարվածը: Ենթադրվում էր, որ ժողովրդավարության ջատագով վարչակարգի ներկայացուցիչը որոշակի խոսք կունենա ասելու միանձնյա վարչակարգի մասին, որը հավակնում է առաջին ժառանգական ավտորիտարությունը դառնալ հետխորհրդային տարածքում: Բայց խոսնակը պարզապես նշեց, որ տեղի ունեցածը «ամբողջովին համապատասխանում է Ադրբեջանի սահմանադրությանը»: Ուրիշ ոչինչ:

Գուցե Նախագահ Բուշի աշխատակիցն անհարմար էր զգում նրա հետ քննարկել հայր-որդու հաջորդականության խնդիրը: Կամ էլ, ինչպես ընդդիմադիր քաղաքագետներն են ենթադրում, Բուշի վարչակարգում նավթային արդյունաբերության վետերանները չեն ցանկանում վշտացնել նավթով հարուստ Ադրբեջանի ղեկավարներին, որոնք ողջունում են արեւմտյան ներդրումները: Երկու դեպքում էլ կառավարությունը սխալ է գործում, որ ժողովրդավարական առավել վճռական պահանջներ չի ներկայացնում Կասպից ծովի ափին գտնվող 8 միլիոնանոց բնակչությամբ այդ երկրին: Համենայն դեպս, կառավարությունը դեռ հնարավորություն ունի ուղղելու իր սխալը, երբ իշխանիկ Իլհամ Ալիեւն այս շաբաթ այցելի Մ. Նահանգներ:

41 տարեկան պրն Ալիեւը որդին է 81-ամյա Հեյդար Ալիեւի, որն, ըստ լուրերի, հիվանդ պառկած է Քլիվլենդի հիվանդանոցներից մեկում: Նախագահական ընտրությունները նշանակված են հոկտեմբերի 15-ին եւ ներկայումս երկուսն էլ նախագահի թեկնածուներ են: Քվեաթերթիկների վրա: Ենթադրությունը, որը հաստատվեց Ալիեւ որդու վարչապետ դառնալով, այն է, որ նրանցից մեկն ու մեկը, կախված ավագի առողջական վիճակից, դուրս կգա, եւ մյուսն անպայման կհաղթանակի:

Սա շատ քիչ առնչություն ունի, անշուշտ, հարցի սահմանադրությանը համապատասխանելու հետ: Դա կարող է նկատել յուրաքանչյուր ոք՝ կարդալով պետքարտուղարության 2002 թ. զեկուցագիրն Ադրբեջանում մարդու իրավունքների վերաբերյալ: Ավագ Ալիեւը՝ խորհրդային ժամանակներում ՊԱԿ-ի առաջնորդներից մեկը, 1998-ին վերընտրվեց «բազմաթիվ լուրջ խախտումներով»: Ավելի ուշ՝ խորհրդարանական ընտրություններն «անցան նմանատիպ խախտումներով»: Եվ հարցը միայն անազնիվ ընտրությունները չեն: «Կառավարության մարդու իրավունքների պաշտպանության անցյալը չափազանց խոցելի է: Կառավարությունը շարունակեց խոչընդոտել իշխանությունը խաղաղ փոխելու քաղաքացիների կարողությունը: Ոստիկանությունը կտտանքների եւ ծեծի էր ենթարկում ձերբակալված մարդկանց՝ նրանցից խոստովանություններ կորզելու նպատակով: Կամայական ձերբակալություններն ու ազատազրկումները շարունակվում են: Կառավարությունը շարունակում է պահել մի շարք քաղբանտարկյալների, սահմանափակել խոսքի եւ մամուլի, ինչպես նաեւ հավաքվելու ազատությունը, բռնի ուժով ցրում է ցուցարարներին, ոստիկանությունը կրակեց եւ սպանեց մի ցուցարարի, մերժեցին գրանցել որոշ քաղաքական կուսակցությունների եւ այլն:

Որեւէ բան փոխվե՞լ է: Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, որն Ալիեւի վաղեմի բարեկամներից է բաղկացած, մերժել է գրանցել ընդդիմադիր վստահելի թեկնածուներին: Ոստիկանությունը ցրում է ընդդիմության հավաքները, ազատազրկում մարդկանց, ծեծի ենթարկում ուրիշներին: Զանգվածային լրատվամիջոցները շարունակում են մնալ կառավարության վերահսկողության ներքո: Այս բոլորը կարող են համապատասխանել Ադրբեջանի սահմանադրությանը, բայց դա չէ կարեւորը: Եթե երիտասարդ Ալիեւը կարողանա հաղթանակ տանել արդար ընտրություններում, Մ. Նահանգները պարտավոր է ողջունել նրան: Բայց Մ. Նահանգները պետք է հստակ հասկացնի, որ շահագրգռված չէ թույլատրելու հաստատումը մեկ ուրիշ կաշառակեր պետության կամ ժառանգական միապետության մահմեդական մի երկրում, որտեղ նավթային հարստությունների եկամուտները երբեք չեն նոսրանում:

ԼՈԲԲԻՆԳ

Կիպրացիների լավագույն դաշնակիցները հայերն են

Նիկոսիայից մեր հատուկ թղթակից Ջորջ-Տեր Բարքոդը մեկնաբանում է կոնգրեսական Ֆրենկ Փալոնի այցը Կիպրոս:

«Կիպրական խնդրի համաշխարհային համակարգող կոմիտեի (ՊՍԵԿԱ) լավագույն դաշնակիցները Մ. Նահանգների հայերն են», ասաց ՊՍԵԿԱ-ի նախագահ Ֆիլիպ Քրիստոֆերը Նիկոսիայում խոսելով կիպրահայ համայնքի հետ Նյու Ջերսիի դեմոկրատ կոնգրեսական Ֆրենկ Փալոնի ունեցած հանդիպման ընթացքում: «Նրանք Ամերիկայում ապրող կիպրացիների եւ հույն համայնքի ներկայացուցիչների հետ ձեռք-ձեռքի աշխատում են Կոնգրեսում: Մենք օգնում ենք հայերին Հայոց ցեղասպանության ճանաչման, իսկ նրանք մեզ Կիպրոսի հարցի կարգավորման խնդրում: Նրանք Վաշինգտոնում, Նյու Յորքում եւ այլուր լավ կազմակերպված կառույցներ ունեն, որոնց հետ սերտորեն համագործակցում ենք: Ամերիկայում այդ ձեւն է ընդունված: Թուրքիան հասարակական հարաբերությունների զարգացման ոլորտում միլիոններ է ծախսում, եւ մենք ստիպված ենք դիմադրել միջազգային մի հսկայական քարոզարշավի: Առանց Փալոնի նման մարդկանց չենք կարող հասնել Սպիտակ տուն, Պենտագոն եւ Կոնգրես, ուստի փորձում ենք այնքան ընկերներ ձեռք բերել, ինչքան հնարավոր է: Հույս ունենք, որ մի օր կկարողանանք զգալի ազդեցություն ունենալ այդ կառույցներում», ասաց նա՝ ավելացնելով, որ ինքը որպես քաղաքացի ցանկանում է ազատորեն Կիրենիա վերադառնալ եւ իր որդու հետ մնալ իր սեփական տանը առանց անձնագրային ձեւակերպումների:

52-ամյա Ֆրենկ Փալոնը երկու օրով է Կիպրոս ժամանել որպես ՊՍԵԿԱ-ի հյուր: Նա Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի հարցերով կոնգրեսական խմբավորման համանախագահն է: Այցելել է (օգոստոսի սկզբին) Երուսաղեմի հայկական պատրիարքարան, որտեղ համայնքի ղեկավարներին զեկուցել է Ցեղասպանության ճանաչման վերաբերյալ տարված աշխատանքները:

Նիկոսիայում խոսք առնելով, նա նշեց, որ ժամանակը կարծես շատ հարմար է, քանի Մ. Նահանգներ-Թուրքիա հարաբերություններն ամենացածր մակարդակում են ներկայումս: «Բայց մենք պետք է կարողանանք միավորել բոլոր խմբերին՝ հայերին, հույներին, պոնտացիներին եւ Ցեղասպանության մյուս զոհերին: Ամեն անգամ, երբ Ցեղասպանության բանաձեւը Կոնգրես է ներկայացվում, թուրքերն իրենց ճնշումներով տապալում են: Բայց այժմ Կոնգրեսի անդամներից շատերը Թուրքիային բարեկամ երկիր չեն համարում: Չգիտեմ ինչքան կտեւի այս վիճակը, բայց մենք պետք է դրանից ինչքան հնարավոր է օգուտ քաղենք: Մենք պետք է շատ աշխատենք, քանի որ նախագահն ու փոխնախագահը դեմ են այդ բանաձեւին հիմնականում Ադրբեջանում նավթային շահերի նկատառումներով»:

Իր կարճատեւ այցելության ընթացքում Փալոնը ժամանակ գտավ այցելելու «Նարեկ» նախակրթարան, Մելգոնյան հաստատություն եւ հանդիպելու Եղիշե ծայրագույն վարդապետ Մանջիկյանին ու խորհրդարանի հայազգի պատգամավոր Պետրոս Գալայճյանին: Անդրադառնալով Մ. Նահանգներ-Հայաստան առեւտրական հարաբերություններին, նա նշեց, որ իր գլխավորած խմբավորումը կուզեր զգալի առաջընթաց տեսնել այդ բնագավառում եւ ներկայումս աշխատում է երկկողմ հարկումը վերացնելու ուղղությամբ:

Կինո

ԱՌՅՈՒԾՆԵՐԻ ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ ՈՐՍԸ

Օգոստոսի 27-ին Լիդո կղզում հանդիսավորությամբ մեկնարկեց վենետիկյան կինոմառաթոնը։ Կաննի եւ Բեռլինի ավագ եղբայրը՝ աշխարհի ամենահին կինոփառատոնը, այս տարի տոնում է իր 60-ամյակը։

Գլխավոր մրցութային ծրագրում, իսկ վերջին տարիներս փառատոնի տնօրեն Մորից դե Հադելնի նախաձեռնությամբ, դրանք դարձել են երկուսը, «Սուրբ Մարկոսի ոսկե եւ արծաթե առյուծների» համար կմրցակցեն 20 կինոգործեր, որոնցից ոչ մեկը, ի դեպ, հոլիվուդյան մակնիշը չի կրում։ Դժվար է ասել՝ խտրականությու՞ն է սա, թե՞ պատահականություն, բայց հոբելյանական կինոբիենալեում ամենաթափանց ամերիկացիները հայտնվել են խաղից դուրս։

Ինչ վերաբերում է խաղի մասնակիցներին, ապա Վենետիկը միշտ էլ այնպես է հրապուրել կինոաշխարհի նշանավոր դեմքերին, ինչպես կանթեղը՝ ցայգաթիթեռներին։ Այս տարի եւս նրանց պակաս չկա։

Իտալական էկրանի վետերան Մարկո Բելոկկիոն, չնայած Հոլիվուդի կրնկի տակ տրորված հայրենական կինոյի աննախանձելի վիճակին, գերադասում է դափնիների վրա չննջել կամ գուցե այդ դափնիները բավարար չի համարում ննջելու համար, այնպես որ ջանում է աշխատել նույն եռանդով, ինչ երիտասարդության տարիներին։ Անցյալ տարի նա Կաննի մրցույթին մասնակցում էր «Հավատքի ժամանակը» («Մոր ժպիտը») ֆիլմով, իսկ Վենետիկում ներկայացրել է իր նոր աշխատանքը՝ «Բարի լույս, գիշեր»-ը։ Բելոկկիոյի մրցակիցների թվում քիչ չեն Կաննի եւ հենց Վենետիկի բովում թրծվածներն ու այսպես կոչված, փառատոնային ռեժիսորները։ Կինոբիենալեում հաճախակի հյուրընկալվող պորտուգալական կինոյի նահապետը՝ 94-ամյա Մանուել դը Օլիվեյրան եւ իսրայելցի Ամոս Գիտայը հենց անցյալ տարի Բելոկկիոյի ախոյաններն էին Կաննում։ Մրցապայքարը շարունակվում է։ Նրանցից առաջինը Վենետիկ է բերել իր «Խոսուն ֆիլմը», երկրորդը՝ «Ալիլան»։ Բեռլինալե 2003-ի «Ոսկե արջին» տիրացած Մայքլ Ուինթերբոթոմը հիմա էլ հավակնում է «Ոսկե առյուծին» (եթե բախտը շարունակի այս անգլիացուն ժպտալ, ապա նա ոսկե գազանանոց կունենա)։ Հռչակավոր ճապոնացի Տակեշի Կիտանոն, որը 1997-ին արդեն «Ոսկե առյուծի» է արժանացել, իսկ անցյալ տարի Վենետիկում մեծ տպավորություն գործեց իր նկարագեղ ու թախծալի «Տիկնիկներ»-ով, հոբելյանական առյուծորսին ասպարեզ է հանել հերթական անակնկալը՝ «Զատոիչին»։

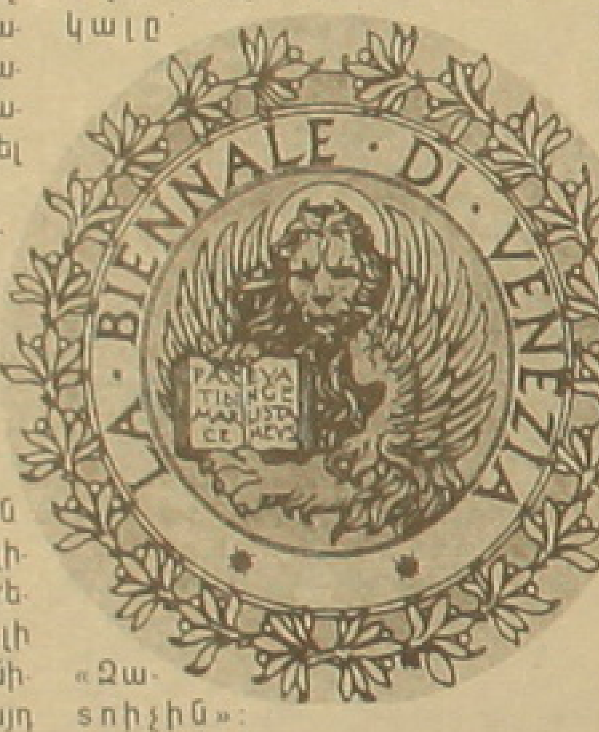

«Ոսկե առյուծի» եւս մի դափնեկիր՝ գերմանուհի Մարգարեթե ֆոն Թրոթան 2001-ին գլխավորում էր Մոսկովյան կինոփառատոնի ժյուրին, եւ հիմա՝ դատելուց հետո, պիտի դատվի իր «Ռոզենշտրասե» ֆիլմի համար։ Այսօրվա եվրոպական կինոն են ներկայացնում նաեւ իտալացի Պաոլո Բենվենուտին («Պետական գաղտնիքներ»), ֆրանսիացիներ Ժակ Դուայոնը («Ռաջա») եւ Բրունո Դյումոնը («29 արմավենի»), ռեժիսորի դերն ստանձնած անգլիացի դրամատուրգ Քրիստոֆեր Համփթոնը («Պատկերացնելով Արգենտինան»), արեւելաեվրոպացիներ Արջան Կարանովիչը («Սիրալիր հայացքներ»), Յան Յակոբ Կոլսկին («Պոռնոգրաֆիա») եւ այլք։

Մեքսիկացի Ալեխանդրո Գոնսալես Ինյարիտուն, որի անդրանիկ ժապավենը՝ «Սերը շուն է» դրաման, դարձավ 2000-ի ամենամեծ փառատոնային հիթերից մեկը՝ առաջադրվելով նաեւ «Օսկարի», վերջերս նոր ֆիլմ է նկարահանել՝ «21 գրամը»։

Վերը հիշատակված Տակեշի Կիտանոն Վենետիկի սրտին սիրելի միակ ասիացին չէ. կինոբիենալեն մեծ սեր ունի ասիական էկզոտիկայի հանդեպ, որի ներկայացուցիչներից այս անգամ ընտրվել են նաեւ Իմ Սանսուն («Լավ փաստաբանի կինը») եւ Ցզայ Մին-Լիանը («Մնաս բարով, «Վիշապ» հյուրանոց»)։

2002-ին փառատոնի ղեկավարության փոփոխությունից հետո ռուսական կինոն եւս ավելի բարեհաճ ուշադրության է արժանացել։ Անցյալ տարի ժյուրիի Մեծ մրցանակը շնորհվեց Անդրեյ Կոնչալովսկու «Հիմարների տունը» ֆիլմին, իսկ այս տարվա մրցույթում ընդգրկվել է Անդրեյ Զվյագինցեւի «Վերադարձը»։

Ինչ մնում է 60-րդ կինոբիենալեի արտամրցութային ծրագրին, վերջինս ուղղակի կինովարպետների շքերթ է։ Հենց սրան էլ մասնակից են դարձել ճանաչված ամերիկացիները՝ անդադրում Վուդի Ալենը, որն ասես կինոարտադրության հոսքագիծ է բացել, Եվրոպայում գնահատված Քոեն եղբայրները՝ իրենց «Անհանդուրժելի դաժանություն» ֆիլմով, հոլիվուդաբնակ մեքսիկացի Ռոբերտ Ռոդրիգեսը՝ «Դեսպերադո» մարտաֆիլմի շարունակությամբ, որը Սերջո Լեոնեի հանրահայտ գանգստերական սագի օրինակով վերնագրվել է «Մի անգամ Մեքսիկայում», նրբանոճ Ջեյմս Այվըրին («Ամուսնալուծություն»), հավերժական այլախոհ Ջիմ Ջարմուշը՝ իր «Սուրճ եւ սիգարետներ» հին ժապավենով, օսկարակիր Ռոբերտ Բենթոնը («Մարդկային արատ»)։ Եվս մի օսկարակիր՝ իտալացի ականավոր ռեժիսոր Բեռնարդո Բերտոլուչչին, կցուցադրի իր վերջին աշխատանքը՝ «Երազողները»։

Առյուծների հոբելյանական որսի հաղթողները հայտնի կդառնան սեպտեմբերի 6-ին, երբ վենետիկյան կինոմառաթոնը կհասնի իր եզրագծին։

ՀԱՅՈՐԴ ՇԱԲԱԹ ՀԵՌՈՒՍՏԱԷԿՐԱՆՆԵՐԻՆ

ԱՐԺԵ ԴԻՏԵԼ

3 սեպտեմբերի, 00.20 Հ1

■ «Բոսորագույն»★★★։ Ռեժիսոր՝ Արթուրո Ռիպստեյն։ Դերերում. Ռեխինա Օրոսկո, Դանիել Խիմենես Կաչո, Մարիսա Պարեդես։ Մեքսիկա, 1996։

Մի շարք փառատոների մրցանակակիր քրեական դրամա հիվանդագին կապով միավորված հանցավոր զույգի մասին։

3 սեպտեմբերի, 00.55 Արմեն-Ակոբ

■ «Օ՜, եղբայր, որտե՞ղ ես»★★։ Ռեժիսոր՝ Իթան Քոեն։ Դերերում. Ջորջ Քլունի, Ջոն Տուրտուրո, Հոլի Հանթեր։ ԱՄՆ, 2000։

30-ականների ոգով ոճավորված երաժշտական կատակերգություն՝ Հոմերոսի «Ոդիսականի» մոտիվներով։

3 սեպտեմբերի, 02.00
1-ый канал

■ «Արի սեր անենք»★★։ Ռեժիսոր՝ Ջորջ Քյուքոր։ Դերերում. Մերիլին Մոնրո, Իվ Մոնտան։ ԱՄՆ, 1960։

Լեգենդի լուսապսակով պարուրված ռոմանտիկ սիրավեպ։

5 սեպտեմբերի, 24.00 Պրոմեթեւս

■ «Շրջանավարտը»★★։ Ռեժիսոր՝ Մայք Նիքոլս։ Դերերում. Դաստին Հոֆման, Անն Բանկրոֆթ, Քեթրին Ռոս։ ԱՄՆ, 1967։

Կատակերգական շեշտերով լի հասունացման դրամա, որն «Օսկարի» է արժանացել ռեժիսորական աշխատանքի համար։

7 սեպտեմբերի, 22.30 Հ1

■ «Ֆանֆան Վարդակակաչ»★։ Ռեժիսոր՝ Ժերար Կրավչիկ։ Դերերում. Վենսան Պերես, Պենելոպե Կրուս, Ֆրանսիա, 2003։

Արկածային կատակերգություն, Քրիստիան-Ժակի դասական ֆիլմի նոր տարբերակը։

ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐՆԵՐ

«ՈՍԿԵ ԱՌՅՈՒԾՆԵՐԻ» ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վենետիկի միջազգային փառատոնի գլխավոր մրցանակը շահած ֆիլմերի ընտրանին

«Հրավառություն»

1946 «Հարավցին»
Ռեժիսոր՝ Ժան Ռենուար։ Դերերում. Զաքարի Սքոթ, Բեթի Ֆիլդ, Քերոլ Նեյշ, Բյուլա Բոնդի։ ԱՄՆ, 1945։

1948 «Համլետ»
Ռեժիսոր՝ Լորենս Օլիվյե։ Դերերում. Լորենս Օլիվյե, Ջին Սիմոնս, Այլին Հերլի, Բեզիլ Սիդնի։ Մեծ Բրիտանիա, 1948։

1951 «Ռասյոմոն»
Ռեժիսոր՝ Ակիրա Կուրոսավա։ Դերերում. Տոսիրո Միֆունե, Մաչիկո Կյո, Մասայուկի Մորի։ Ճապոնիա, 1950։

1952 «Արգելված խաղեր»
Ռեժիսոր՝ Ռընե Կլեման։ Դերերում. Բրիջիտ Ֆոսեյ, Ժորժ Պուժուլի, Լյուսյեն Յուբեր։ Ֆրանսիա, 1952։

1954 «Ջուլիետ եւ Ռոմեո»
Ռեժիսոր՝ Ռենատո Կաստելլանի։ Դերերում. Սուզան Շենթոլ, Լորենս Հարվի, Ալդո Զոլլո, էնցո Ֆիերմոնտե։ Մեծ Բրիտանիա - Իտալիա, 1954։

«Անունը՝ Կարմեն»

1955 «Խոսք»
Ռեժիսոր՝ Կառլ Թեոդոր Դրեյեր։ Դերերում. Հենրիկ Մալբերգ, էմիլ Հաս, Քրիստենսեն Պրեբեն։ Դանիա, 1954։

1957 «Սպիտակ գիշերներ»
Ռեժիսոր՝ Լուկինո Վիսկոնտի։ Դերերում. Մարիա Շել, Մարչելլո Մաստրոյաննի, Ժան Մարե։ Իտալիա - Ֆրանսիա, 1957։

1962 «Ընտանեկան խրոնիկա»
Ռեժիսոր՝ Վալերիո Զուրլինի։ Դերերում. Մարչելլո Մաստրոյաննի, Ժակ Պերեն, Սալվո Ռանդոնե, Վալերիա Չանգոտտինի։ Իտալիա, 1962։

1962 «Իվանի մանկությունը»
Ռեժիսոր՝ Անդրեյ Տարկովսկի։ Դերերում. Նիկոլայ Բուռլյաեւ, Վալենտին Զուբկով, Նիկոլայ Գրինկո։ ԽՍՀՄ, 1962։

1963 «Ձեռքեր քաղաքի վրա»
Ռեժիսոր՝ Ֆրանչեսկո Ռոզի։ Դերերում. Ռոդ Սթայգեր, Սալվո Ռանդոնե, Գուիդո Ալբերտի, Մարչելլո Կաննավալե։ Իտալիա, 1963։

1964 «Կարմիր անապատ»
Ռեժիսոր՝ Միքելանջելո Անտոնիոնի։ Դերերում. Մոնիկա Վիտտի, Ռիչարդ Հարիս, Կառլո Կիոնետտի, Ռիտա Ռենուար։ Իտալիա - Ֆրանսիա, 1964։

1966 «Ցերեկային գեղեցկուհին»
Ռեժիսոր՝ Լուիս Բունյուել։ Դերերում. Կատրին Դընյով, Ժան Սորել, Միշել Պիկոլի, Ժնեյեվ Պաժ։ Ֆրանսիա, 1966։

1981 «Կապարե ժամանակներ»
Ռեժիսոր՝ Մարգարեթե ֆոն Թրոթա։ Դերերում. Յուտա Լամպե, Բարբարա Զուկովա, Ռուդիգեր Ֆոգլեր, Վերենիս Ռուդոլֆ։ Արեւմտյան Գերմանիա, 1981։

1982 «Իրերի վիճակը»
Ռեժիսոր՝ Վիմ Վենդերս։ Դերերում. Պատրիկ Բոշո, Փոլ Գեթի III, Սեմ Ֆուլեր, Իզաբել Վայնգարթեր։ Արեւմտյան Գերմանիա - Ֆրանսիա - Հոլանդիա - Իսպանիա - Մեծ Բրիտանիա, 1982։

1983 «Անունը՝ Կարմեն»
Ռեժիսոր՝ Ժան-Լյուկ Գոդար։ Դերերում. Մարուշկա Դեթմերս, Ժակ Բոնաֆե, Ժան-Լյուկ Գոդար։ Ֆրանսիա, 1983։

1985 «Անտանիք եւ անօրեն»
Ռեժիսոր՝ Անյես Վարդա։ Դերերում. Սանդրին Բոներ, Մաշա Մերիլ, Ստեֆան Ֆրայս։ Ֆրանսիա, 1985։

1987 «Ցտեսություն, երեխաներ»
Ռեժիսոր՝ Լուի Մալ։ Դերերում.

«Ցերեկային գեղեցկուհին»

Գասպար Մանես, Ռաֆայել Ֆեժտո, Ֆրանսին Ռասեթ։ Ֆրանսիա, 1987։

1991 «Ուրգա. սիրո տարածք»
Ռեժիսոր՝ Նիկիտա Միխալկով։ Դերերում. Բադեմա, Բայարտու, Վլադիմիր Գոստյուխին, Բաո Յոնգյան։ Ֆրանսիա - Ռուսաստան, 1991։

1993 «Կարճ կտորներ»
Ռեժիսոր՝ Ռոբերտ Օլթման։ ԱՄՆ, 1993։

1993 «Երեք գույն. կապույտ»
Ռեժիսոր՝ Քշիշտոֆ Կեսլյովսկի։ Գլխավոր դերում. Ժյուլիետ Բինոշ։ Ֆրանսիա, 1997։

1997 «Հրավառություն»
Ռեժիսոր՝ Տակեշի Կիտանո։ Դերերում. Տակեշի Կիտանո, Կայոկո Կաշիմոտո, Ռեն Օսուգի։ Ճապոնիա, 1997։

2002 «Մագդաղենացու քույրերը»
Ռեժիսոր՝ Փիթեր Մալան։ Դերերում. Ջերալդին Մաքյուեն, Դորոթի Դաֆի, Աննի Մարի Դաֆ, Այլին Ուոլշ։ Մեծ Բրիտանիա, 2002։

Էջը պատրաստեց
ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

ԱԶԳ Մարզական

Իլյումժինովը չեղյալ հայտարարեց Կասպարով-Պոնոմարյով մրցախաղը

«Ազգն» իր ընթերցողներին հանգամանորեն տեղեկացրել է շախմատի աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար Կասպարով-Պոնոմարյով մրցախաղի շուրջ ստեղծված իրավիճակը: Հիշեցնենք, որ ՖԻԴԵ-ն Պոնոմարյովին վերջին անգամ հնարավորություն էր ընձեռել ստորագրելու խաղի անցկացման վերաբերյալ պայմանագիրը՝ վերջին ժամկետ սահմանելով օգոստոսի 28-ի կեսօրը: Լրատվական որոշ միջոցներով հաղորդագրություն եղավ, որ Պոնոմարյովն ի վերջո համաձայնել է խաղալ Կասպարովի հետ, թեեւ ՖԻԴԵ-ն չէր ընդունել նրա առաջարկած պայմանները: Սակայն պարզվում է, որ Պոնոմարյովի կողմից խաղին մասնակցելու համաձայնություն չէր տրվել: Փոխարենն աշխարհի չեմպիոնն առաջարկել էր մոտ օրերս Կիեւում հանդիպում կազմակերպել իր, ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովի եւ Կասպարովի մասնակցությամբ եւ քննարկել ստեղծված իրավիճակը: Պոնոմարյովը նաեւ սպառնացել էր, որ եթե չընդունեն իր պայմանները, ապա ինքը կդիմի Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչմային՝ խնդրելով չեղյալ համարել մրցախաղը:

Այս կապակցությամբ երեկ Մոսկվայում ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը մամուլի ասուլիս էր հրավիրել, որի ժամանակ հայտարարեց, որ Կասպարովի եւ Պոնոմարյովի միջեւ շախմատային մրցախաղը, որ նախատեսված էր Յալթայում սեպտեմբերի 18-ից հոկտեմբերի 7-ը, չի կայանա: Ընդ որում, Պոնոմարյովի նկատմամբ կարգապահական ոչ մի տույժ չի կիրառվելու: Ավելին, նա պահպանելու է ՖԻԴԵ-ի վարկածով շախմատի աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Այսպիսով, ըստ Իլյումժինովի, շախմատային աշխարհը կրկին վերադառնում է 1995 թ. ընդունված հին մրցակարգին, երբ աշխարհի չեմպիոնի կոչումը վիճարկում էին ավելի քան 100 շախմատիստներ նոկաուտ համակարգով: Ուստի որոշվել է, որ նոյեմբերի 30-ին նախատեսված աշխարհի գավաթի խաղարկությունը ստանալու է աշխարհի առաջնության կարգավիճակ: Այդ մրցաշարում Պոնոմարյովը հանդես կգա բոլորի հետ հավասար պայմաններում եւ կմեկնարկի առաջին փուլից:

Տղամարդկանց մրցաշարի ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամը 1 մլն 800 հազար դոլար է, կանանց մրցաշարինը՝ 500 հազար դոլար: Աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու հրավերներ են ուղարկվելու նաեւ Կասպարովին, Կրամնիկին եւ Լեկոյին: Առայժմ հայտնի չէ մրցաշարի անցկացման վայրը: Սակայն Ուկրաինայի շախմատի ֆեդերացիան դիմել է ՖԻԴԵ-ին այդ մրցաշարը Յալթայում կամ Կիեւում անցկացնելու առաջարկով:

Չնայած Կասպարով-Պոնոմարյով մրցամարտի անցկացումը ձախողվեց, սակայն ՖԻԴԵ-ն չի հրաժարվել շախմատային աշխարհը միավորելու իր ծրագրից: Իլյումժինովը հուսով է, որ եթե նույնիսկ Կասպարովը չընդունի աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու հրավերը, ապա հաջորդ տարի կհանդիպի ՖԻԴԵ-ի վարկածով նոր չեմպիոնի հետ:

Ինչ վերաբերում է Կրամնիկ-Լեկո մրցամարտի անցկացմանը, ապա ՖԻԴԵ-ն կազմակերպական ծախսերի մի մասն իր վրա է վերցրել: Արդեն առաջարկ է ստացվել Բուենոս Այրեսից մրցախաղն անցկացնել այս տարվա նոյեմբերին: Մրցանակային հիմնադրամը 500 հազար դոլար է:

Նախկին ԽՍՀՄ-ի թիմերն անհաջողության մատնվեցին

ՈւԵՖԱ-ի գավաթի նախնական փուլի հանդիպումներում շատ անհաջող հանդես եկան նախկին ԽՍՀՄ-ի հանրապետությունների թիմերը: Մեկնարկի դուրս եկած 19 ակումբներից միայն 4-ին հաջողվեց մտնել հաջորդ փուլ: Ցավոք, պայքարից դուրս մնացած թիմերի թվում են նաեւ մեր հանրապետության ներկայացուցիչներ «Շիրակն» ու «Բանանցը»: Իսկ պայքարը շարունակում են Մոլդովայի «Զիմբրուն», Լատվիայի «Վենտսպիլսը», Դնեպրոպետրովսկի «Դնեպրն» ու Մոսկվայի «Տորպեդոն»: Հատկապես ուշագրավ է մոլդովացիների ու լատվիացիների արդյունքը: «Զիմբրուն» բուլղարական «Լիտեքսի» հետ առաջին խաղում հասել էր ոչ-ոքի (0-0) արդյունքի, իսկ պահ սեփական հարկի տակ 2 անպատասխան գնդակ ուղարկեց մրցակցի դարպասը եւ մտավ հաջորդ փուլ: Լատվիացիները հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճեցին շնորհիվ մրցակցի դաշտում խփած գոլերի քանակի: Առաջին խաղում սեփական հարկի տակ լատվիացիները ոչ-ոքի (1-1) էին խաղացել Լեհաստանի «Վիսլայի» հետ, իսկ մրցակցի դաշտում կրկին գրանցվեց ոչ-ոքի, սակայն այս անգամ լատվիացիներին ձեռնտու 2-2 հաշվով:

Մոսկվայի տորպեդոյականներն արդեն առաջին խաղում էին նվաճել հաջորդ փուլի ուղեգիրը՝ սեփական հարկի տակ 5 անպատասխան գնդակ ուղարկելով Սան Մարինոյի «Դոմանյանոյի» դարպասը: Հյուրընկալվելիս էլ մոսկվացիները 4 գոլ խփեցին: «Դնեպրին» էլ հեշտ մրցակից էր բաժին ընկել: Երկու հանդիպումներում էլ ուկրաինացիները հասան նվազագույն առավելության:

Ներկայացնում ենք նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների թիմերի անցկացրած հանդիպումների արդյունքները (փակագծերում նշված են առաջին խաղերի արդյունքները):

«Վիսլա» Լեհաստան-«Վենտսպիլս» Լատվիա՝ 2-2 (1-1)
«Լոկերեն» Բելգիա-«Դինամո» Թբ., Վրաստան՝ 3-1 (4-0)
«Սիոնի» Վրաստան-«Պուխով» Սլովակիա՝ 0-3 (0-3)
«Նիստրու» Մոլդովա-«Ցրվենա զվեզդա» Սերբիա՝ 2-3 (0-5)
«Դեբրեցեն» Հունգարիա-«Էկրանաս» Լիտվա՝ 2-1 (1-1)
«Դոմանյանո» Սան Մարինո-«Տորպեդո» Ռուսաստան՝ 0-4 (0-5)
«Լեւսկի» Բուլղարիա-«Ատիրաու» Ղազախստան՝ 2-0 (4-1)
«Տորպեդո» Ք., Վրաստան-«Լանս» Ֆրանսիա՝ 0-2 (0-3)
«Զիմբրու» Մոլդովա-«Լիտեքս» Բուլղարիա՝ 2-0 (0-0)
«Ստյաուա» Ռումինիա-«Նեման» Բելառուս՝ 0-0 (1-1)
ՏՎՄԿ Էստոնիա-«Օդենսե» Դանիա՝ 0-3 (1-1)
«Վարտեքս» Խորվաթիա-«Լեւադիա» Էստոնիա՝ 3-2 (3-1)
«Դինամո» Մինսկ, Բելառուս-«Բրոնդբյու» Դանիա՝ 0-2 (0-3)
«Մետալուրգ» Լատվիա-«Դինամո» Ռումինիա՝ 1-1 (2-5)
«Դնեպր» Ուկրաինա-«Վադուց» Լիխտենշտեյն՝ 1-0 (1-0)
«Ժենիս» Ղազախստան-«Վիկտորիա» Չեխիա՝ 1-3 (0-3)
«Ատլանտաս» Լիտվա-«Գրոցլին» Լեհաստան՝ 1-4 (0-2)

ՖՈՒՏԲՈԼ

Կոուլը ժամանակավորապես հեռացավ «Չելսիից»

«Չելսիի» 19-ամյա հարձակվող Կառլտոն Կոուլը հանդես կգա լոնդոնյան մեկ այլ ակումբում՝ «Չարլտոն աթլետիկում»: Նա մեկամյա ժամկետով վարձավճարով տրվել է այդ ակումբին: «Չելսիի» գործադիր տնօրեն Տրեւոր Բերչի կարծիքով, այդ տեղափոխությունը հնարավորություն կընձեռի երիտասարդ ֆուտբոլիստին կատարելագործելու իր վարպետությունը: «Չելսիում» նա հիմնական կազմում հազվադեպ էր ընդգրկվում, իսկ ահա նոր թիմում հնարավորություն ունի իրեն դրսեւորելու:

Այն բանից հետո, երբ «Չելսին» թիմ հրավիրեց ռումինացի Ադրիան Մուտուին, պարզ էր, որ Կոուլը ժամանակավորապես պետք է հեռանա ակումբից: Նրանով հետաքրքրվում էր Շոտլանդիայի պրեմիեր-լիգայի «Դանդի» թիմը, սակայն երիտասարդ ֆուտբոլիստը հրաժարվեց տեղափոխվել: Իսկ ահա «Չարլտոն աթլետիկի» հրավերը սիրով ընդունեց:

ՊՍԺ-ն հրաժարվեց Յակինի ծառայություններից

Ֆրանսիական «Պարի Սեն Ժերմենը» հրաժարվել է Շվեյցարիայի հավաքականի եւ «Բազելի» կիսապաշտպան Հական Յակինի ծառայություններից: 25-ամյա ֆուտբոլիստի հետ պայմանագիր կնքելուց հետո շուտով պարզվել էր, որ Յակինը բժշկական հետազոտության ժամանակ թաքցրել էր, որ վիրահատության կարիք ունի: Այդ դեպքում նա ստիպված կլիներ մի քանի ամիս չմասնակցել թիմի պարապմունքներին: Ակումբի ղեկավարությունը Յակինին առաջարկել էր հետաձգել վիրահատությունը, սակայն ֆուտբոլիստն անցած շաբաթ պառկել էր վիրահատական սեղանին: Այդ քայլը զայրացրել էր «Պարի Սեն Ժերմենի» ղեկավարությանը, որն անմիջապես խզել էր ֆուտբոլիստի հետ կնքած պայմանագիրը՝ այդ մասին անմիջապես տեղեկացնելով ՈւԵՖԱ-ին: Թիմի գլխավոր մարզիչ Վահիդ Հալիլխոջիչը նույնիսկ հայտարարել է, որ ոչ մի դեպքում ֆուտբոլիստին հետ չի վերցնի: «Պարի Սեն Ժերմենը» հայտնվել է ծանր կացության մեջ: Յակինը թիմում պետք է փոխարիներ Ռոնալդինյոյին: Այժմ արդեն դժվար է գտնել նրա մակարդակի ֆուտբոլիստ: Բացի այդ, Յակինի համար ֆրանսիական ակումբը «Բազելին» արդեն 1 մլն դոլար է վճարել: Իհարկե, դա անհամեմատելի է այն գումարի հետ, որ ստացել էր «Պարի Սեն Ժերմենը» Ռոնալդինյոյի համար:

ԹԵՆԻՍ

Միխայելյանը դուրս մնաց պայքարից

Նյու Յորքում ընթանում են թենիսի ԱՄՆ-ի բաց առաջնության երկրորդ փուլի հանդիպումները: Կանանց մրցաշարում պայքարից դուրս մնաց Շվեյցարիայում բնակվող Մարի-Գայանե Միխայելյանը: Նա զիջեց Օբատային (5-7, 4-6): Հաջող են ելույթ ունենում ռուսաստանցի թենիսիստուհիները: Ելենա Դեմենտեւան հաղթեց Պերեբիյնիսին (7-5, 4-6, 6-0), Միսկինան առավելության հասավ Սերա-Չանետիի նկատմամբ: Հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճեցին նաեւ Կապրիատին, Լուան, Ֆրեզերը, Էնենը, Պիշնիկը, Սանչեսը, Սաֆինան, Պյերսը, Սուգիյաման:

Տղամարդկանց մրցաշարում հաջորդ փուլ մտավ հաղթողի հիմնական հավակնորդներից մեկը՝ Անդրե Աղասին, որը պարտության մատնեց Վինչիգերային (7-6, 6-1, 6-4): Լեյթոն Հյուիթն էլ շահելով մրցախաղը Լիից, շարունակում է պայքարը: Կաֆելնիկովը պարտության մատնեց Կառլսենին: 3-րդ փուլում հանդես գալու իրավունք նվաճեցին նաեւ Կաֆելնիկովը, Բյորկմանը, Մարտինը, Ստեպանեկը, Չելան, Շրիչափխանը, Ֆեռերոն, Կուերտան, Կորիան, Գոնսալեսը, Ջինեպրին:

«Ռեալն» Իսպանիայի սուպերգավաթակիր

Մադրիդի «Ռեալը» նոր մրցաշրջանի շեմին իր առաջին մրցանակը շահեց: Իսպանիայի սուպերգավաթի խաղարկության պատասխան խաղում Մադրիդում «Ռեալը» 3-0 հաշվով հաղթեց «Մալյորկային»: Հաշիվը 45-րդ րոպեին բացեց Ռաուլը, իսկ ընդմիջումից հետո աչքի ընկան Ռոնալդոն ու Բեքհեմը: Դա պաշտոնական մրցումներում Բեքհեմի առաջին գոլն էր «Ռեալի» կազմում: «Ռեալը» ռեւանշ վերցրեց «Մալյորկայից» առաջին խաղում կրած պարտության դիմաց (1-2):

Ույեի գլխին մութ ամպեր են կուտակվում

Անգլիայի ամենատիտղոսակիր ակումբի՝ «Լիվերպուլի» ղեկավարությունը դժգոհ է ֆրանսիացի մարզիչ Ժերար Ույեի մարզչական գործունեությունից: Ակումբի բաժնետերերին չի գոհացնում թիմի արդյունքն անցյալ մրցաշրջանում, ինչպես նաեւ «Լիվերպուլի» նախապատրաստական շրջանի գործունեությունը: Իսկ առաջնության մեկնարկում սեփական հարկի տակ «Չելսիից» կրած պարտությունը լցրեց նրանց համբերության բաժակը: Բացառված չէ, որ անհաջողության դեպքում Ույեն, որն արդեն 5-րդ մրցաշրջանն է գլխավորում «Լիվերպուլը», հեռացվի իր պաշտոնից:

Գլխավոր մարզչի պաշտոնում հնարավոր է Ույեին փոխարինի 70-ական թթ. «Լիվերպուլի» հանրահայտ հարձակվող Ջոն Տոշակը, որը ներկայումս գործազուրկ է: Վերջին տարիներին վալիացի մասնագետն աշխատել է Մադրիդի «Ռեալում» եւ Սան Սեբաստիանի «Ռեալ Սոսյեդադում», սակայն երկու ակումբներից էլ ժամկետից շուտ հեռացվել էր: Տոշակը հանդիպել է ակումբի ներկայացուցիչների հետ եւ արդեն տվել է իր համաձայնությունը գլխավորելու թիմը:

Տուգանք մրցակարգը խախտելու համար

Անգլիայի պրեմիեր-լիգայի ղեկավարությունը 25 հազար ֆունտ ստեռլինգով տուգանել է «Մանչեսթր Սիթիին» այն բանի համար, որ ակումբը մրցակարգով սահմանված քանակի տոմսեր չի հատկացրել մրցակից թիմի ֆուտբոլասերների համար: «Սաութհեմփթոնի» երկրպագուներին ակումբը նախատեսված 3000 տոմսի փոխարեն 1300 տոմս էր հատկացրել: Բացի այդ, ակումբին պարտադրվել է հաջորդ խաղի տոմսերից 30 հազարը վաճառել 50 տոկոս զեղչով, ինչը թիմին 40 հազար ֆունտ ստեռլինգի վնաս կհասցնի:

Էջը պատրաստեց
ԱՐՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Անկարայում ԱՄՆ-ի նորանշանակ դեսպանը նախազգուշացնում է Թուրքիային

Թուրքերը դա ընկալում են իբրեւ շանտաժ

Օգոստոսի 27-ին «Ազգը», հենվելով Արմենպրեսի հաղորդագրության վրա, տեղեկացրել էր Էրիկ Ստիվն Էդելմանի մասին, որն Անկարայում ԱՄՆ-ի դեսպանի պաշտոնում փոխարինեց Ռոբերտ Փիրսոնին: Նորանշանակ դեսպանը, ինչ խոսք, գրավեց թուրքական թերթերի ուշադրությունը: Դրանցից «Վաքիթը» օգոստոսի 26-ի համարում, Էդելմանին բնութագրելիս, հարկ համարեց նշել, որ նա նախագահ Ջորջ Բուշի վարչակարգում ներկայացնում է «բազեների» թեւը եւ վայելում «իրեն թունդ ազգայնամոլի» համարումը: «Վաքիթը» միաժամանակ ընդգծեց իբրեւ դիվանագետ Էդելմանի նշանակման վայրում խառնակչությամբ զբաղվելու առանձնահատկությունը:

Այս թերթը իսլամամետ է: Ուստի Անկարայում ԱՄՆ-ի նորանշանակ դեսպանին նրա տված բնութագիրը կարելի է վերագրել իսլամական հակումներին: Ինչպես երեւում է, հարցն այդ հակումները չեն, այլ օգոստոսի 28-ին դեսպանատան կազմակերպած ընդունելությանն Էդելմանի ելույթը: Դրան էլ օգոստոսի 29-ի համարներում անդրադառնում են «Հյուրիեթի», «Սաբահի» պես թերթերը, որոնք ի տարբերություն «Վաքիթի», ամերիկամետ են եւ չեն թաքցնում իրենց ընդգծված հակակրանքը իսլամականների նկատմամբ:

Թեեւ դրանք Էդելմանի խառնակչության մասին չեն գրում, բայց եւ այնպես նրա ելույթը նույնացնում են շանտաժի հետ: Դրանց է միանում «Միլլիեթը» եւ «ԱՄՆ-ն Անկարային շնչահեղձ է անում» խորագրով տեղեկացնում է, որ ընդունելության թուրք լրագրողների Իրաք զորք ուղարկելու վերաբերյալ հարցին Էդելմանը պատասխանել է. «Թուրքիան այդ հարցում որքան շուտ կողմնորոշվի, այնքան լավ կլինի: Զորք ուղարկելու մասին որոշում ընդունելիս Թուրքիան նախ եւ առաջ ազգային շահերից է ելնելու: Իրաքի կայունացումը Թուրքիայի շահերից է բխում: Թուրքիան փորձում է Հյուսիսային Իրաքում խուսափել իր համար անցանկալի զարգացումներից: Դրա արդյունավետ միջոցը հզոր եւ կայուն Իրաքի ձեւավորումն է»:

Ակամա հարց է ծագում՝ ո՞րն է Էդելմանի այս ելույթը որպես շանտաժ որակելու պատճառը: Այն, որ Անկարայում ԱՄՆ դեսպան Էդելմանը Թուրքիայի համար քաղաքական անցանկալի զարգացումների մասին արտահայտվելիս Հյուսիսային Իրաքը մատնացույց է անում, իսկ պաշտոնական Վաշինգտոնն Անկարային առաջարկում է թուրքական զորքը տեղակայել Կենտրոնական Իրաքում: Թուրքերը դրան առարկում են՝ պատճառաբանելով. «Եթե Թուրքիայի համար քաղաքական անցանկալի զարգացումների օջախը Հյուսիսային Իրաքն է, ապա ինչո՞ւ թուրքական զորքը պետք է տեղակայվի ոչ թե այնտեղ, այլ երկրի կենտրոնական մասում»:

Թուրքերի տեսանկյունից հարցադրումը միանգամայն տեղին է, իսկ Էդելմանին շանտաժի վերագրո՞ւմը: Ըստ երեւույթին, դա եւս պետք է տեղին համարել այն առումով, որ Հյուսիսային Իրաքում Թուրքիայի համար որպես անցանկալի զարգացումներից խուսափելու միջոց մատնանշվում է Իրաք զորք ուղարկելը՝ ենթադրվող զարգացումների հետ որեւէ առնչություն չունեցող կենտրոնական Իրաքում տեղակայելու պայմանով:

Այլ կերպ Էդելմանը սպառնում է թուրքերին՝ թե Վաշինգտոնի Իրաք զորք ուղարկելու պահանջը մերժելու դեպքում Հյուսիսային Իրաքում դուք կբախվեք անցանկալի զարգացումներին, որոնց հիմքում քրդական պետության ստեղծումն է, ինչպես նաեւ PKK-ի իրավահաջորդ KADEK-ի զինված պայքարի հետագա ակտիվացումն ընդդեմ Թուրքիայի:

Համենայն դեպս, օգոստոսի 29-ի առավոտյան Անկարայում գործող եվրասիական ռազմավարական ուսումնասիրությունների կենտրոնի տնօրեն, դոկտ., պրոֆ. Ումիթ Օզդաղը թուրքական հանրային հեռուստատեսության ուղիղ եթերում ընդգծեց, որ օրերս Հաքքարիի շրջանում սկսել են նկատվել PKK-ի զինյալների կուտակումներ, որոնց թիվը մի քանի հարյուրի է հասել:

Իրաքի վերակառուցումը ներգործություն կունենա ողջ տարածաշրջանի վրա: Իսկ դա անխուսափելիորեն փոփոխության կենթարկի տարածաշրջանում Թուրքիայի զբաղեցրած տեղն ու դերը: Հարցը, սակայն, սոսկ տարածաշրջանային ենթադրվող ներգործությունները չեն, այլ Իրաքի վերակառուցման դիտարկումը որպես Թուրքիայի տարածքային ամբողջականության սպառնալիք: Անկարան իրաքյան խնդրին հենց այս տեսանկյունից է մոտենում, ուստի միանգամայն տրամաբանական է, որ վերակառուցման հարցի արծարծումն անգամ նրա համար շանտաժ դառնա:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Աթաթուրքը որպես տիպար առաջնո՞րդ

Կալիֆոռնիայի նոր կառավարչի ընտրության թեման վերջին ժամանակներս չի իջնում ամերիկյան թերթերի էջերից: Պայքարը թեժանում է: Ինչպես հայտնի է, նույնիսկ իր թեկնածությունն է առաջադրել հայտնի տերմինատոր Առնոլդ Շվարցենեգերը:

Ամերիկայի հայկական համագումարը էլ-փոստով խմբագրության ուշադրությանն է ներկայացնում «Նյուզուիք» հանդեսի օգոստոսի 25-ի համարում զետեղված ԱԱՀ-ի գործադիր տնօրեն Ռոս Վարդյանի «Աթաթուրքի մյուս երեսը» վերնագրով նամակը, որտեղ քննադատության է ենթարկվում հանդեսի սյունակագիր Ջորջ Ուիլի այն կարծիքը, թե «Աթաթուրքի նման մեկը պետք է լինի Կալիֆոռնիայի նոր առաջնորդը»:

«Կալիֆոռնիայում շրջադարձային առաջնորդի տիպար ներկայացված Մուստաֆա Քեմալ Աթաթուրքի ընտրությունը Ջորջ Ուիլը հիմնավորում է նրա առանձնահատկությունների ոչ ամբողջական գնահատմամբ (տե՛ս հանդեսի հուլիսի 7-ի համարում տպագրված «Արշալույսը Կալիֆոռնիայում» հոդվածը):

Ուիլն ուշադրությունը կենտրոնացնում է երկիրն արդիականացնելու թուրք զորավարի հաջող քայլերի վրա, սակայն մոռացության է մատնում, որ այդ քայլերը նա իրականացրեց հազարավորների՝ մանավորապես թուրք փոքրամասնությունների հայերի եւ հույների կյանքի հաշվին: Նրանք, ովքեր իրենց ընտանիքներին ու հարազատներին կորցրեցին, քիչ են արժեւորում նրա բարեփոխումների ու արդիականացման կարողությունները: Կալիֆոռնիան գուցե կարիք ունի նոր մտածողության տեր առաջնորդների, բայց նրա տիպարը հաստատ չի կարող եւ չպետք է լինի Աթաթուրքը»:

ԿԺԴՀ-ի մեղքով բազմակողմ բանակցություններն ընդհատվել են

ԿԺԴՀ միջազգային ծրագրին նվիրված բազմակողմ բանակցությունները Պեկինում ընդհատվել են այն բանից հետո, երբ ԿԺԴՀ ներկայացուցիչը լքել է բանակցությունների դահլիճը: Սինհուա գործակալությունը հաղորդում է, որ Պեկինում որեւէ փաստաթուղթ չի ստորագրվել:

Բանակցություններին մասնակցում էին ԿԺԴՀ-ն, Չինաստանը, ԱՄՆ-ը, Ռուսաստանը, Հարավային Կորեան եւ Ճապոնիան: Դրանց ընդհատումից առաջ ԿԺԴՀ-ն ներկայացրել էր իր միջուկային ծրագրի քառափուլ վերացման նախագիծը:

Առաջին փուլում ԱՄՆ-ին առաջարկվում է վերսկսել մազութի առաքումները ԿԺԴՀ-ին եւ նաեւ ընդլայնել պարենային օգնությունը: Փոխարենը ԿԺԴՀ-ն պաշտոնապես կհայտարարի իր միջուկային ծրագրից հրաժարվելու մտադրության մասին: Երկրորդ փուլում տեսչական ստուգումներ կանցկացվեն ԿԺԴՀ միջուկային օբյեկտներում եւ չհարձակվելու պայմանագիր կստորագրվի Վաշինգտոնի եւ Փենյանի միջեւ:

Երրորդ փուլում դիվանագիտական հարաբերություններ կհաստատվեն ԱՄՆ-ի եւ Ճապոնիայի հետ: Չորրորդում ԿԺԴՀ-ն կվերացնի իր միջուկային օբյեկտները ռազմական առումով անվտանգ ռեակտորի մատակարարման դիմաց:

Մինչդեռ ԱՄՆ-ն անընդունելի է համարում կորեացիների նախագիծը եւ ԿԺԴՀ-ից պահանջում է նախ ոչնչացնել սեփական միջուկային ներուժը եւ ապա բանակցել հետագա քայլերի շուրջը:

Հյուսիսկորեացիներն ամերիկացիների դիրքորոշումը համարում են «թշնամական», ասելով, թե ԱՄՆ-ը փորձում է «խեղդել» ԿԺԴՀ-ին, հենց որ վերջինս հրաժարվի միջուկային ծրագրից:

Կորեացիները հայտարարել են, թե բանակցությունների հաջորդ փուլի անցկացումը հարցականի տակ է, քանի որ ԱՄՆ-ը «հրաժարվում է փոխել իր թշնամական քաղաքականությունը ԿԺԴՀ-ի նկատմամբ»:

Գ. Ք.

ՎԵՐԼՈՒԾԱԲԱՆՆԵՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

«ԱՄՆ-ը Իրաքում լուրջ օգնության կարիք ունի»

ԱՆԿԱՐԱ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրաքում կայունության ապահովման առումով դժվարությունների մեջ գտնվող ԱՄՆ-ն ընդունել է իր անկարողությունը: Պենտագոնի համար պատրաստված վերջին զեկույցում ԱՄՆ-ի ռազմավարական եւ միջազգային ուսումնասիրությունների կենտրոնը (CSIS) հայտարարել է, որ «ԱՄՆ-ը Իրաքում լուրջ օգնության կարիք ունի»:

Թուրքական «Աքշամը» գրում է, որ Իրաքի համար Թուրքիայից զինվոր պահանջելու վերաբերյալ զեկույցը ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդի եւ Իրաքի քաղաքացիական ղեկավար Փոլ Բրեմերի խնդրանքով նույնպես պատրաստվել է CSIS-ի կողմից: ԱՄՆ-ի պետքարտուղարության եւ պաշտպանության նախարարության վարած քաղաքականությունը Իրաքում «չափազանց դանդաղ» որակած այդ զեկույցը Պենտագոնին է ներկայացվել օգոստոսի 17-ին: Դրանից մեկ օր հետո Իրաքում ԱՄՆ-ի կենտրոնական ուժերի հրամանատար Ջոն Աբիզաիդը ժամանել է Անկարա: Թուրքիայի բանակի գլխավոր շտաբի պետ Հիլմի Օզքյոքի հետ հանդիպման ժամանակ Աբիզաիդն ասել է, որ «ԱՄՆ-ը Իրաքում թուրք զինվորի կարիքն ունի»: Մյուս կողմից էլ ամերիկյան ուժերի հրամանատար Ջեյմս Ջոնսը Իրաք զինվոր ուղարկելու մասին Օզքյոքին հղած իր ոչ պաշտոնական գրության մեջ ասել է, որ «ԱՄՆ-ը պետք է պատրաստ լինի Իրաքում մի քանի տարի մնալու համար»:

Խստորեն քննադատելով իրաքյա
պատերազմից հետո «միայնակ դերա
սանի» քաղաքականություն վարո
ԱՄՆ-ին, CSIS-ը զեկույցում պնդու
է, որ Իրաքում միայն ԱՄՆ-ի կողմի
ղեկավարվող «նոր մոդելի օգտագո
ծումը» մեծացնում է դժվարություն
ները, որ զինվորական ուժը Իրա
ընդհանուր կարիքներից միայն մեկ
է, եւ որ ԱՄՆ-ը ՄԱԿ-ի շրջանակում
ված միջազգային կազմակերպո
թյունների եւ դոնորների օգնությա
լուրջ կարիքն ունի: Զեկույցում նշվու
է, որ ԱՄՆ-ը «չնախատեսված դժվա
րություններ է կրում Իրաքի վերա
կանգնման համար ընդլայնված կոա
լիցիոն գործունեություն ծավալելո
մեջ»:

Զեկույցում ասվում է նաեւ, ո
պատերազմի ավարտից հետո առաջի
երեք ամիսների ընթացքում ունեցա
անհաջողությունները դժվարացնե
լու են ԱՄՆ-ի համագործակցությո
նը միջազգային եւ Իրաքի ներքի
կազմակերպությունների հետ: Նշե
լով, որ Իրաքի տարածքը այնքան մե
է, որ մեկ կենտրոնից հնարավոր
արդյունավետ ղեկավարել այդ երկ
րը, զեկույցում առաջարկվում է տա
րածքները բաժանել Իրաքը եւ տա
րածքային կառավարում մտցնել: Նշ
վում է, որ ազգային հարցերում հա
ջողության հասնելու համար պետք
մեծ տեղ հատկացնել «Իրաքի ազգա
յին խորհրդին» եւ ստեղծել ա
խորհրդի տարածքային կենտրոնն
նույնպես:

Մեկ միլիոն 60 միլիոնանոց նկարը վերադարձնելու համար

ԼՈՆԴՈՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լեոնարդո դա Վինչիի Մեծ Բրիտանիայում հափշտակված «Իլիկով տիրամայրը» կտավի վերադարձման համար մեկ միլիոն ֆունտ ստեռլինգի վարձատրություն է հայտարարված: Ապահովագրական ընկերությունները հույս ունեն այդ կերպ գտնել 60 միլիոն ֆունտ ստեռլինգ արժողությամբ կտավը:

Եզակի ստեղծագործությունը պատկանում է շոտլանդացի դուքս Բուքլեյհին: Գեղանկարը գողացվել էր չորեքշաբթի օրը նրա Դրումլանրիգ դղյակից: Դքսի հավաքածուում կան նաեւ Ռեմբրանդտի, Հարմենս վան Ռայնի եւ Հանս Հոլբայնի ստեղծագործություններ:

FINCA
Small Loans-Big Changes

USAID-ի կողմից ֆինանսավորվող **FINCA** կազմակերպությունը հայտարարում է մրցույթ ներքին աուդիտորի պաշտոնի համար:

Թեկնածուները պետք է ունենան բարձրագույն ֆինանսական կրթություն, համակարգչային Word, Excel ծրագրերով աշխատելու փորձ եւ տիրապետեն ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներին:

Դիմումների ներկայացման վերջին ժամկետը՝ 2003թ. սեպտեմբերի 1-ն է:

Անհրաժեշտ տեղեկությունների համար զանգահարել՝
58-48-63, 54-55-31, 54-55-32

Մեր հասցեն՝ **Երեւան, Ագաթանգեղոսի փ. 2ա ("Ապարատ" մ... զակումբի հարեւանությամբ)**

ԱՆՎՃԱՐ
ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մեր թերթում անվճար հայտարարություններ հրապարակելու ցանկություն ունեցողներին խնդրում ենք դրանք գրավոր ներկայացնել խմբագրության տնօրենությա...
Հասցեն՝ Հանրապետության 47:

- Վաճառվում է ՎԱԶ 2109, 1988 թ., գույնը սպիտակ, շարժիչը վերանորոգված: Հեռ. (09)49-89-84 գինը $1300
- Վաճառվում է Մ. Խորենացու 3-րդ նրբ., տուն 17, բնակելի 2 սենյակ, 33,2 քմ, օժանդակ կառույց՝ 32 քմ, առանց միջնորդի: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 63-88-93:
- Կգնեմ PETROF 115 մոդելի դաշնամուր: Հեռ. 533051:
- Տրվում է վարձով 2 սենյականոց շքեղ նորոգված եւ կահավորված բնակարան Կոմիտաս թաղամասում: Վարձը 180 դոլար: Հեռ. 23-35-04:
- Վաճառվում է հողատարածք (հարմար է արտադրության համար) 1200 քմ, հասցեն Նորագավիթ, 4-րդ փ. 30 տուն:

Տուն 4 սեն., 1 հարկում, լողավազ... ծառերով, ավտոտնակով: 54-2... 8-98 (Էդիկ)

- Վաճառվում է նոր տուփով «Զ... կարի մեքենա էլ. շարժիչով: Գին... դոլար: BMW-520 ավտոմեքենայի հ... մասի պահեստամասեր շատ էժան... Հեռ. 53-36-07:
- Վաճառվում է 2 սենյականոց բնա... Սարյան փողոցի փոսի մոտ 9/5 ... արեւկող, մաքուր, չբնակեցված, ... միջնորդի, շտապ: Նախնական ... 23.000 դոլար: Հեռ. 63-70-69:
- Բուժում են մաշկային հ... դություններ փսորիազ, նեյրոդերմ... վածքներ եւ այլն, նաեւ շաքարախ... 27-44-28 (աշխ.)-ի Գալինա:

«Ազգ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 29. 8. 2003 Գինը 100 դրամ